

תורה אור • הברשות מקץ • ממו 13

כי אתה נרי ה' והוי"ה יגיה חשכי

لأنك أنت سراجي، اسم ה' (הוי' / שם הוי', Havayah)

הנפש مصباح اسم ה': فالتوراة (תורה) والخشبة زيتة، والنفس الحيوانية (נפש
הבהמית, nefesh habahamis) فتيلها الذي تحول شعله النفس الإلهية (נפש
האלקית, nefesh elokis)، لكي تشرق حقيقة הוי' في العالم المادي. وحين تعجز
الأجيال المتأخرة الأضعف عن إيقاد ذلك المصباح بنفسها، يضيء ظلامها הוי' الأعلى،
المتجاوز للعوالم المرتبة، كما حدث في حانوكا.

إهداء تكريماً لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

والد الربي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com

الباراشا الحاسدية

/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/13

الفكرة المحورية

النفس مصباح اسم ה': فالتوراة (תורה) والخشية زيت، والنفس الحيوانية (נפש הבהמית, nefesh habahamis) فتيلُه الذي تحوَّله شعلة النفس الإلهية (נפש האלקית, nefesh elokis)، لكي تشرق حقيقة הוי' في العالم المادي. وحين تعجز الأجيال المتأخرة الأضعف عن إيقاد ذلك المصباح بنفسها، يضيء ظلامها הוי' الأعلى، المتجاوز للعوالم المرتبة، كما حدث في حانوكا.

في كل قسم: النص العبري، ثم الترجمة، ثم شرح موجز تحت خط ذهبي. والأرقام الصغيرة في النص العبري هي أرقام الحواشي في النهاية.

خلاصة الامار

تسأل المقالة لماذا تذكر آية الملك داود (דוד) اسم הוי' مرتين، وتضيف واواً في المرة الثانية. النفس في الجسد هي «مصباح הוי'»: فزيتها وفتيلها ولونا شعلتها يقابل كلٌ منها واحداً من أحرف الاسم الأربعة. ويتعلق نور النفس الإلهية بالنفس الحيوانية كما تتعلق الشعلة بالفتيل، لكي يخضعها ويحوّلها. ولتبيّن كيف يمكن للنفس الحيوانية الوضيعة أن تصبح نوراً، يشرح الأثر ربي (אדמו"ר הזקן) عبارة «أرفعك يا ה', الملك»: فالخلق لا يصدر إلا عن ملكوت ה', وهو إشعاع يُنال عبر الانكماش (צמצום, tzimtzum)، ومع ذلك لا ينكشف جوهر ה' إلا في العالم المادي، من خلال الوصايا (מצוות, mitzvos)، مثلاً لا تصير الشعلة نوراً إلا على فتيل. ولأن أصل النفس الحيوانية رفيع جداً، فإن تحويلها يستدعي إنزال إحسان يتجاوز العوالم المرتبة. والزيت هو التوراة والخشية العليا المنجذبة من الحكمة (חכמה, Chochmah)؛ والفتيل هو الخشية السفلى؛ والشعلتان هما الحب الآتي من الأعلى والحب الناشئ عن التأمل. ويضيء הוי' الثاني الأعلى ظلام الأجيال المتأخرة، التي تفتقر إلى القوة الذاتية، كما تبيّن معجزة حانوكا.

مخطط عام

- 1 السؤال والمصباح**
لماذا يتكرر الاسم؛ والنفس مصباح تتطابق أجزاؤه الأربعة مع أحرف הוי' الأربعة. 2-11
- 2 الفتيل والزيت**
مصباح الهيكل شهادة؛ وكيف تحترق الشعلة؛ فتتعلق النفس الإلهية بالنفس الحيوانية وتحوّلها كما تحرق الشعلة الفتيل. 5-31
- 3 «أرفعك يا ה', الملك»**
الملوك مجرد إشعاع يُنال عبر الانكماش؛ ومحبة جوهر ה'؛ ونظاما «واحد فريد، حياة العوالم، ملك» و«ملك، واحد فريد، حياة العوالم»، والملك المتعالي المتلبس في العالم المادي. 10-61
- 4 انكشاف النور من خلال الأعمال**
الوصايا في هذا العالم تنزل جوهر ה', مثل شعلة على فتيل؛ وإيقاد المصباح يجلب حقيقة הוי', الذي يستوي عنده الأعلى والأسفل. 13-111
- 5 إحسان يتجاوز القياس**
النفس الحيوانية المتحوّلة، ذات الأصل الرفيع جداً، تستثير فيضاً من الإحسان من دون انكماش؛ والتوراة هي الزيت. 14
- 6 الزيت والخشية والحب**
الزيت هو الحياة الباطنية المنبثقة من חכמה؛ والتوراة والصلاة الصامتة هما الخشية العليا (اليود)؛ والفتيل هو الخشية السفلى (الهي النهائية)؛ والحبان هما الشعلتان (الهي الأولى والواو). 21-151

الواو المضافة؛ والاسمان في «הוי', הוי'»؛ والاسم الذي يعلو العوالم المرتبة ويجلب الرحمة إلى العالم الأدنى.

تحتاج النفوس الأضعف إلى كدٍ عظيم؛ و הוי' الأعلى ينير ظلامها باستثارة من الأعلى.

دُتست الحكمة اليونانية زيوت الحكمة المقدسة؛ وأضاءت قارورة رئيس الكهنة المختومة، بالحب الآتي من الأعلى، الأيام الثمانية كلها.

المفاهيم الأساسية

مصباح הוי' נר הוי' נשמת אדם

النفوس في الجسد، التي يقابل زيتها وفتيلها وشعلتها أحرف اسم הוי' الأربعة.

الإخضاع والتحويل (iskafya and is'hapcha) אתכפיא

ואתהפכא

تخضع النفس الإلهية النفس الحيوانية أولاً، ثم تحوّلها، كما تحرق الشعلة الفتيل وتحوله إلى نور.

الملوكوت (מלכות, Malchus) מלכות

حكم ה' للعوالم، وهو مجرد إشعاع ظاهري يُنال عبر الانكماشات، لا جوهره؛ ومنه يصدر الخلق كله.

الخشية العليا والسفلى יראה עילאה ויראה תתאה

الخشية العليا إبطال الذات المنجذب من חכמה، وهي الزيت واليود؛ والخشية السفلى هي الخوف من التمرد على الملك، وهي الفتيل والهي النهائية.

حבן، ولونا نور ב"פ רחيمو — ב' גווי אור

حب عظيم يأتي هبةً من الأعلى، وهو النور الأبيض والهي الأولى؛ وحب ينشأ من التأمل في عظمة ה', وهو النور الداكن والواو.

اسمא הוי' ב' שמות הוי'

הוי' واحد في العوالم المرتبة وآخر أعلى منها، تدل عليه الواو المضافة، وهو يجلب الرحمة والنور حتى حيث يكون مصباح النفس نفسه مظلماً.

استثارة من الأعلى אתערותא דלעילא

نور إلهي يُمنح من دون أن تستثيره حركة من الأسفل، كما في ظلام الأجيال المتأخرة ومعجزة حانوكا.

السؤال والمصباح

1 כי אתה נרי ה' והוי"ה יגיה חשכי. להבין הכפל ב"פ [ב' פעמים] הוי' הא' הוי' והב' והוי' בתוספת וי"ו.

«لأنك سراجي، ה'، וה' يضيء ظلمتي». [نحتاج] إلى فهم تكرار اسم ה' (הוי' / שם הוי', Havayah) مرتين: الأولى «Havayah»، والثانية «Havayah»، مع إضافة حرف וי"ו (vav، أي حرف الواو).

تفتتح المقالة (מאמר) בآية قالها الملك داود (דוד)، يرد فيها اسم ה' مرتين. ويسأل الأتر ربي (אדמו"ר הזקן) لماذا تكرر، ولماذا ترد في المرة الثانية مسبقة بحرف الواو الزائد («Havayah»).

הנה כתיב נר ה' נשמת אדם. פ"י שנשמת אדם המלובשת בגוף הוא בחי' נר של שם הוי'. לפי שכל הארבעה אותיות דשם הוי' מרומזות בנר.

ورد الآن: «سراج ה' هو نفس الإنسان». ومعنى ذلك أن نفس الإنسان المتلبسة بالجسد هي مستوى من سراج لاسم הוי' / שם הוי', لأن حروف اسم הוי' / שם הוי' الأربعة كلها مُشار إليها في السراج.

يبدأ بالآية من سفر الأمثال التي تصف نفس الإنسان بأنها «سراج ה'». فالنفس حين تسكن الجسد هي سراج لهذا الاسم، لأن لكل واحد من حروف الاسم الأربعة نظيرًا في أجزاء السراج؛ ويذكر أור هاتوراه (אור התורה)، المشار إليه في حاشية كيهوت، أن بري عيتس حاييم (פרי עץ חיים) للأريז"ל، في Sha'ar HaShabbos، أواخر الفصل الرابع، هو مصدر هذا التعليم.

2 והיינו בארבעה דברים שבנר שהם השמן והפתילה וב' גווני אור נהורא אוכמא⁵ הנאחז בפתילה ונהורא חירא למעלה ממנה.

أي إن المصباح يشتمل على أربعة أشياء: الزيت، والفتيلة، ولونين من النور: النور الداكن (נהורא אוכמא, nehora uchma)، الذي يتشَبَّث بالفتيلة، والنور الأبيض (נהורא חירא, nehora chivra) الذي يعلوها.

للمصباح أربعة أجزاء: الزيت، والفتيلة، ولونان من اللهب. يكون النور الداكن قريبًا من الفتيلة ويتشَبَّث بها، بينما يرتفع النور الأبيض فوقه.

ולכן הנשמה קרויה נר שיש בה ג"כ ד' בחינות הללו שמן ופתילה וב' גווני אור המרומזות בד' אותיות הוי'.

لذلك تُسمَّى النفس مصباحًا، إذ فيها أيضًا هذه الجوانب الأربعة: الزيت والفتيلة ولونا النور، وهي كلها مما ترمز إليه الأحرف الأربعة لاسم הוי'.

لنفس العناصر الأربعة نفسها، ولذلك تُسمَّى مصباحًا، وهذه العناصر الأربعة تقابل الأحرف الأربعة لاسم ה'. ويبيّن لاحقًا في المقالة (מאמר) أيّ جزء يقابل أيّ حرف.

الفتيل والزيت

3 ולהבין ד' בחינות הללו בנשמה. וגם להבין ענין הנרות שהיו במקדש

[יבגיי לנא אן] نفهم هذه الجوانب الأربعة في النفس، وأن نفهم أيضًا شأن المصابيح التي كانت في المقدس.

يُطرح هنا سؤالان معًا: ما الجوانب الأربعة للمصباح في النفس، وما معنى مصابيح المقدس، أي المنارة.

שארז"ל [שאמר רבותינו זכרונם לברכה] **וכי לאורה הוא צריך** ⁶ **כו'. אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה**

שורה בישראל. וצ"ל למזה הנרות דוקא עדות להשראת השכינה.

وقد قال حكماؤنا، **ז"ל**، بشأنها: «وهل يحتاج هو إلى نورها؟» إلخ. «بل هي شهادة لكل من يأتي إلى العالم بأن الحضور الإلهي (שכינה, Shechinah) يحلّ بين إسرائيل». وينبغي بيان سبب كون المصابيح، على وجه الخصوص، شهادة على حلول **שכינה**.

يسأل التلمود هل يمكن أن يحتاج هو إلى نور المنارة، ويجب أن المصابيح كانت شهادة للعالم على أن **שכינה** (الحضور الإلهي) يحلّ بين الشعب اليهودي. ويسأل أدمور **הזאין** لماذا تكون المصابيح، على وجه الخصوص، هذه الشهادة.

אך הענין הוא כי הנה אור המאיר הוא בשביל שנאחז האור בפתילה ומכלה אותה. אך הפתילה לבדה

היתה כבה וכלה במהרה

لكن التفسير هو كما يلي: إنما يضيء النور لأن النور يتشبه بالفتيلة ويستهلكها. أما الفتيلة وحدها فكانت ستنطفئ وتستهلك سريعًا.

يبدأ بشرح كيفية عمل اللهب. فاللهب يبعث الضوء بتشبهه بالفتيلة وإحراقها، لكن الفتيلة إذا احترقت وحدها لانطفأت سريعًا.

וגם לא היתה הארת האור טובה כ"כ [כל כך] רק ע"י השמן שהוא הגורם התחברות האור בפתילה.

ولم يكن إشراق النور ليكون حسنًا إلى هذا الحد؛ [وإنما يكون كذلك] بفضل الزيت، الذي يحقق اتصال النور بالفتيلة.

الزيت هو ما يُبقي اللهب متصلًا بالفتيلة ويجعل النور يضيء جيدًا. وهكذا تنتهى صورة المثل لتطبيقها على النفس.

4 והוא הגורם להיות האור טוב ובהיר שע"י השמן נעשה גוון נהורא חיורא. וע"י הפתילה גוונא אוכמא.

وهو ما يجعل الضوء جيدًا ومشرقًا: فالزيت يُحدث لون الضوء الأبيض، والفتيلة تُحدث اللون الداكن.

فالزيت يُنتج الضوء الأبيض، بينما تُنتج الفتيلة الضوء الداكن. وهكذا يأتي لونا اللهب من الشئین اللذين يغذيانه.

וככל המשל הזה כך הוא בהתלבשות הנשמה בגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] שאור הנאחז ונתלבש בנפש הבהמית הוא כמשל האור שנאחז בפתילה. כי הנה הנה"ב [הנפש הבהמית] נלקחה מבחי' ק"נ [קליפת נוגה] וכלולה מע"ס [מעשר ספירות] דנוגה שכל ומדות.

וכמו זה המשל, כן האמר כי תלֵבֵס הנפש بالجسد وبالنفس الحيوانية (נפש הבהמית, nefesh habahamis): فالنور الذي يتعلق بالنفس الحيوانية ويتلبس بها يشبه النور في المثل الذي يتعلق بالفتيلة. ذلك أن النفس الحيوانية مأخوذة من مستوى القشرة المضئية (קליפת נוגה, kelipas nogah), وتتألف من الصفات المنبثقة العشر (ספירות, Sefiros) للقشرة المضئية: العقل والصفات الوجدانية (מדות, middos).

وهنا يُطبَّق المثل: فنور النفس الإلهية (נפש האלקית, nefesh elokis) الذي يتعلق بالنفس الحيوانية يشبه اللهب الذي يمسك بالفتيلة. والنفس الحيوانية تأتي من القشرة المضئية، وهي مستوى واحد من الحجب يمكن تنقيته والارتقاء به، ولها عشر قوى من العقل والعاطفة.

כי זלעז"ז [זה לעומת זה] עשה.⁷ כמו שיש ע"ס [עשר ספירות] בנשמה היא נה"א [נפש האלקית] שהם בקדושה. כך יש עשר בחי' בנה"ב [בנפש הבהמית] שהן לגרמיה כו'. אשר שלט האדם באדם.⁸

ف«ה'» جعل هذا في مقابل ذاك». وكما أن في النفس، أي النفس الإلهية، عشر صفات منبثقة (ספירות)، وهي في القداسة، كذلك توجد عشر مراتب في النفس الحيوانية، وهي لمصلحتها الذاتية، وما إلى ذلك. «حين يتسلط الإنسان على الإنسان».

وهذا يتبع المبدأ القائل إن ה' جعل القداسة ونقيضها متقابلين: فقوى النفس الإلهية العشر في القداسة، أما قوى النفس الحيوانية العشر فمتمحورة حول ذاتها، أي إنها «لمصلحتها الذاتية». وقول سفر الجامعة «حين يتسلط الإنسان على الإنسان» يتحدث بوضوح عن سلطة شخص على آخر؛ وهنا يلمح إلى تنازع النفسين في الإنسان على السيطرة.

5 ולאם מלאם יאמץ.⁹ וע"ס [ועשר ספירות] דנה"א [דנפש האלקית] נאחזות ומתלבשות בע"ס [בעשר ספירות] דנה"ב [דנפש הבהמית] שהן לעומת זה. והכוונה הוא בכדי להפך נה"ב [נפש הבהמית] ולכלות אותה באור הנשמה.

«ويكون شعب أقوى من شعب آخر». تتشَبَّث الصفات المنبثقة (ספירות, Sefiros) العشر للنفس الإلهية (נפש האלקית, nefesh elokis) بالعشر المناظرة لها في النفس الحيوانية (נפש הבהמית, nefesh habahamis)، وتتلبس بها. والغاية هي تحويلها وإفناؤها في نور النفس.

أخبر ה' رفقة (רבקה) أن «شعبًا سيكون أقوى من شعب آخر» من بين التوأمين في رحمها، ويطبَّق الأثر ربّه (אדמו"ר הזקן) ذلك على النفسين. تدخل قوى النفس الإلهية في القوى المناظرة لها في النفس الحيوانية، لكي تحوّلها وتغنيها في نور النفس.

ולהיות אתכפייא ואתהפכא כו' דוגמת כליון הפתילה באור הנאחז בה. וכמו שהפתילה עצמה נהפכת לאור ואש. כך נה"ב [נפש הבהמית] עצמה היא אתהפכא כו':

و[المقصود] حصول الإخضاع (אתכפייא, iskafya) والتحوّل (אתהפכא, is'hapcha), إلخ، على مثال فناء الفتيلة في النور الذي يتعلّق بها. وكما تتحوّل الفتيلة نفسها إلى نور ونار، كذلك يقع التحوّل في **נפש הבהמית** نفسها، إلخ.

الغاية هي إخضاع النفس الحيوانية وتحويلها، كما تلتهم الشعلة الفتيلة. وكما تتحوّل الفتيلة نفسها إلى نور ونار، يُراد أن تتحوّل النفس الحيوانية نفسها.

القسم 3 • 61-10

«أرفعك يا ه', الملك»

6 אך להבין ענין זה כיצד תהיה התהפכות נה"ב [נפש הבהמית] החיונית להיות עולה במדרגה גדולה כ"כ [כל להיות ממנה אור וגילוי אלקות].

لكن [نحتاج] إلى فهم هذا: كيف يمكن أن يحدث تحوّل النفس الحيوانية (**נפש הבהמית**, nefesh habahamis) المُحيية، بحيث ترتقي إلى مرتبة عالية إلى هذا الحد، فيصدر عنها نور وانكشاف للألوهية؟

يسأل **אדמו"ר הזקן** كيف يمكن للنفس الحيوانية، التي لا تفعل سوى إحياء الجسد، أن ترتقي إلى هذا العلو حتى تصبح مصدرًا للنور وللألوهية المكشوفة. ويتتابع الجواب في الفقرات التالية.

הנה כתיב ארוממך ¹⁰ אלקי המלך. ¹¹ ויש בזה ב' פירושים ¹² הא' ארוממך ממטלמ"ע [ממטה למעלה] והב' ארוממך היינו להיות המשכת הרוממות מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה].

والآن، كُتب: «أرفعك، يا أלקي، أيها الملك». ولهذا تفسيران: الأول، «أرفعك» من الأسفل إلى الأعلى؛ والثانية، «أرفعك» بمعنى أن تُستجلب الرفعة من الأعلى إلى الأسفل.

يبدأ بالآية الأولى من المزمور 145: «أرفعك، يا أלקي، أيها الملك». ويمكن أن يعني «أرفعك» رفع الأشياء من الأسفل إلى الأعلى، أو استجلاب الرفعة من الأعلى إلى الأسفل إلى العالم.

7 וביאור הענין כי הנה פי' אלקי מלשון אלי הארץ ¹³ שהוא לי' [לשון] כח ¹⁴ שזה אמר דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] בעבור כללות העולם

بيان الأمر: إن معنى اللفظ **אלקי** (Elokai, «ה' الخاص بي») مأخوذ من التعبير «أقوياء الأرض» (**אילי הארץ**, eilei ha'aretz)، وهو يدل على القوة. وقد قال الملك داود (دود, David)، **ע"ה**، ذلك عن العالم بأسره.

إن لفظ **אלקי**، أي «ה' الخاص بي»، يُقرأ على أنه مرتبط بتعبير «أقوياء الأرض» (**אילי הארץ**, eilei ha'aretz)، ولذلك يدل على القوة. وكان الملك داود يتحدث عن **ה'** بوصفه القوة الفاعلة في العالم بأسره.

שהכח והחיות הנמשך בהם מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה הממכ"ע [הממלא כל עלמין] הוא בבחי' המלך שלחיותו מלך על כל העולם הם חיים וקיימים ונתהוו מאין ליש מבחי' זו דמלכותו ית'.

[אִי־יֵנֶה צֶדֶד] אֲנִי הַחַיָּה וְכֹחַ הַחַיָּה (חיות, chayus) המנחתים ליהם מן הנור הלא־נֶהֱיִי (אור אין סוף, Or Ein Sof), מִבָּרֵךְ הוּא, הַזֶּה יִמְלֵא הָעוֹלָם כֻּלָּה (ממלא כל עלמין, memalei kol almin), הֵם עַל מִסְתֵּי «הַמֶּלֶךְ»: הֵלְכֵנִי עַל הָעוֹלָם בְּאִסְרֵהּ, וְיִנְהֵם אֲחֵיָּא בָּאֲקוֹן, וְכֵן אֲוָדוּ מִן הָעֵדֶם לִי הַיּוֹדֵם מִן הַמִּסְתֵּי מִן מַלְכוּתוֹ (הַמַּלְכוּת מַלְכוּת, Malchus), תִּבְרָכְךָ.

אֲנִי הַחַיָּה וְכֹחַ הַחַיָּה המנחתים לִי הָעוֹלָם מִן הַנּוֹר הַלֵּא־נֶהֱיִי, מִן חַיִּתִּי הֵנִי יִמְלֵא הָעוֹלָם כֻּלָּה, מִסְתֵּיָּהּ הֵנִי בּוֹשֵׁף מֶלֶךְ. הֵלְכֵנִי עַל הָעוֹלָם, יַחֲיָה הָעוֹלָם וְיִבְרָךְ, וְכֵן אֲוָדֵם מִן הָעֵדֶם לִי הַיּוֹדֵם, וְכֵן מִן מַלְכוּתוֹ.

8 ונודע שהמלוכה והממשלה שבמלך אינה רק בחי' הארה והתפשטות לזולתו ואינו נוגע למלך עצמו כמו שאר מעלות ומדות שבו שהוא חכם כו'.

וּמֵעוֹלָם אֲנִי הַמֶּלֶךְ וְהַסּוּלְטָן בִּי הַמֶּלֶךְ לִישָׁא אִלָּא מִסְתֵּי מִן הָאִשְׁרָאק וְהַמִּתְדָּד לִי הַגֵּיִר, וְלֹא יִמְסָן זֹאת הַמֶּלֶךְ נִפְשֵׁהּ כִּמְסָהּ שֹׁאֵר הַפְּזָאִל וְהַפְּזָאִת בִּי, כִּכּוֹנֵה חֲכִימָא, וְכֵן לִי זֶלֶק.

יִמְתֵּד סוּלְטָן הַמֶּלֶךְ לִי רִעָאִיָּה, לִכְנֵה לִישָׁא חֶזֶא מִן זֹאֵתֵה כִּמְ אֲנִי חֲכִמְתֵּה וְשֹׁאֵר שִׁפְתָּהּ מִנָּהּ. הַמַּלְכוּתִי לִישָׁא אִלָּא אִשְׁרָאקָא מִן הַמֶּלֶךְ יִמְתֵּד לִי הָאַחֲרִיִּין.

וזוהו מלכותך מכ"ע [מלכות כל עולמים].¹⁵ שהתהוות כל עולמים עליונים ותחתונים והכח והחיות המלוכש בהן ומהוה אותן נמשך מבחי' מדת מלכותך שהוא ענין מהות המלוכה והממשלה ולא ממהות המלך עצמו רק מבחי' מלכותו כו'.¹⁶

וְזֶה הוּא [מִעֲנִי] «מֶלֶךְ מֶלֶךְ כָּל הָעוֹלָם»: אֲנִי יִבְרָאֵם כָּל הָעוֹלָם, הָעֲלִיָּא וְהַסְּפִלִי, וְהַחַיָּה וְכֹחַ הַחַיָּה (חיות, chayus) הַמִּתְבַּסְּטִין בִּיָּהּ וְהַמִּוִּגְדִּתִּין לָהּ, אִנְמָ יִנְבֵּעַ מִן מִסְתֵּי שִׁפְתָּהּ «מֶלֶךְ», אִי הַמַּלְכוּת (מַלְכוּת, Malchus) — וְהוּא חֲקִיָּקָה הַמֶּלֶךְ וְהַסּוּלְטָן — לֹא מִן חֲקִיָּקָה הַמֶּלֶךְ נִפְשֵׁהּ, בִּל מִן מִסְתֵּי מַלְכוּתוֹ וְחֵדֶה, וְכֵן לִי זֶלֶק.

זֶה יִפְסֵר הָאֵיָּה «מֶלֶךְ מֶלֶךְ כָּל הָעוֹלָם»: הַחַיָּה וְכֹחַ הַחַיָּה הַזֶּה תִּוְגְּדָהּ תִּנְבְּעָן מִן שִׁפְתָּהּ מַלְכוּתֵהּ וְחֵדֶהּ, לֹא מִן זֹאֵתֵה. וְכֵן הַחֲלֻקָּה מִסְתֵּד מִן אִשְׁרָאק שֹׁאֵר עַן הֵנִי לִי הָאֲחֵרִי.

9 והנה להיות התפשטות אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בבחי' מלכותו ית' היו כמה צמצומים. וכמ"ש להודיע לבני האדם¹⁷ גבורותיו וכבוד הדר מלכותו.

والآن، لكي يمتدّ النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof)، تبارك، إلى مستوى ملكوته، أي الملكوت (מלכות, Malchus)، كانت هناك انكماشات عديدة (צמצומים, tzimtzumim)، كما كُتب: «لِيُعَرَّفَ بني البشر بأعماله الجبارة ومجد بهاء ملكوته». لكي يمتدّ النور اللانهائي إلى مستوى الملكوت، لُزمت انكماشات عديدة. والآية من المزمور 145 تتحدث عن «أعمال» ה' الجبارة، إلى جانب مجد ملكوته.

גבורותיו הן הן הצמצומים להיות כבוד הדר מלכותו. ואין זה אלא בחי' זיו להיות כבוד והדר. וכמאמר בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] בחי' שם בלבד.

إن «أعماله الجبارة» (גבורותיו, gevurosav) هي عين الانكماشات، لكي يكون «مجد بهاء ملكوته». وليس هذا إلا مرتبة الإشعاع (זיו, ziv)، ليكون مجداً وبهاءً؛ كما في القول: «مبارك اسم مجد ملكوته إلى الأبد»: فذلك مرتبة الاسم وحده. إن لفظة «גבורות», أي «الأعمال الجبارة»، تعني أيضًا الشدائد أو مظاهر التقيد؛ لذلك يقرأها آدم"ר הזקן على أنها الانكماشات التي تتيح الملكوت. والملكوت ليس إلا إشعاعاً (זיו)، كما يدلّ عليه الجواب: «مبارك اسم مجد ملكوته»؛ فهو «اسم» فحسب، لا جوهر ה'.

ואי לזאת ארוממך שעי"ז יבא לקיום ואהבת את¹⁸ ה' אלקיך הוא אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש בכל לבבך בשני יצריך¹⁹ שעי"ז אתכפייא כו' שלא יהי' [יהיה] חפץ ורצון אחר זולתו וכמ"ש מי לי בשמים²⁰ וכו'.

ولذلك، «أرفعك»: فمن خلال ذلك يبلغ المرء إلى الوفاء بقول: «تَحَبَّ ה' אלקיך» — أي النور اللانهائي نفسه، تبارك — «بكل قلبك»، بميليك كليهما؛ إذ يحدث بذلك الإخضاع (אתכפייא, iskafya)، وما إلى ذلك، فلا تكون للمرء رغبة أو إرادة سوى ה'، كما كُتب: «من لي في السماء...» وما إلى ذلك.

ومعنى «أرفعك» هنا أن يوجّه المرء حبه إلى ما وراء هذا الإشعاع، نحو النور اللانهائي ذاته، فيحبّ ה' «بكل قلبه»، أي بميليه كليهما: الصالح والشرير. وحين يُخضع الميل الشرير، لا يعود الإنسان يرغب في شيء سوى ה'، كما في قول الآية: «من لي في السماء...».

וזזהו ארוממך ממטה למעלה.²¹ (ועי' [ועיין] בזהר וארא דכ"ח²² סוף ע"ב) וגם ארוממך המשכת הרוממו' מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה].

وهذا هو معنى «أرفعك» من الأسفل إلى الأعلى. (وانظر الزوهار (זהר)، فاييرا، نهاية 28b). و«أرفعك» تعني أيضًا إنزال الرفعة من الأعلى إلى الأسفل.

هذا الحبّ الذي يرتقي نحو جوهر ה' هو «رفع» من الأسفل إلى الأعلى، وقد استشهد فيه بالزوهار في مقطع فاييرا. أما المعنى الثاني، أي إنزال الرفعة من الأعلى، فيُشرح فيما يلي.

והענין כי הנה פעם אומרים ²³ יחיד חי העולמים מלך ופעם אומרים מלך יחיד חי העולמים. ²⁴

וالتفسير هو أننا نقول أحياناً: «الواحد الفريد، حياة العوالم، الملك»، وأحياناً نقول: «الملك، الواحد الفريد، حياة العوالم».

ولشرح معنى إنزال الرفعة، يشير آدم"ר הזקן إلى ترتيبين للكلمات نفسها في الصلوات. ففي أحدهما تأتي كلمة «الملك» أخيراً، وفي الآخر تأتي أولاً.

ופי' כי יחיד חי העולמים מלך היינו שהוא יחיד ומיוחד לבדו ית' וקדוש ומובדל כו'. ²⁵

ومعنى «الواحد الفريد، حياة العوالم، الملك» أنه فريد ووحيد، هو وحده، تعالى، مقدّس ومنزّه، وما إلى ذلك.

في عبارة «الواحد الفريد، حياة العوالم، الملك»، يأتي ה' أولاً بوصفه «الفريد»: وحده، مقدّس ومنزّه عن العوالم. ثم، بعد ذلك، يكون حياة العوالم وملكها.

10 וחי העולמים הוא ע"י כמה צמצומים להיות בבחינת מלך לעולם שעי"ז ארוממך מלמעלה למטה כו'

وتتحقق «حياة العوالم» عبر انكماشات عدّة (צמצומים, tzimtzumim)، ليكون ה' في مرتبة الملك للعالم؛ ومن خلال ذلك: «أرفعك» من الأعلى إلى الأسفل، إلخ.

في الترتيب الأول، لا يصير ה' «حياة العوالم» إلا عبر انكماشات عدّة تُنزلّه إلى مرتبة الملك على العالم. ويربط الأثر ربي (آدم"ר הזקן) ذلك بالمعنى الثاني لعبارة «أرفعك»، أي إن الرفعة تُمدّ من الأعلى إلى الأسفل.

ומלך יחיד חי העולמים היינו שלהיות חי העולמים הוא מתצמצם בבחי' מלך ובחינת מלך זה הגם שהוא

בחי' אחרונה לגבי א"ס ב"ה עצמו מ"מ הוא בבחי' יחיד ומיוחד קדוש ומובדל כו' לגבי התהוות עלמין

والمقصود بقول «الملك، الواحد المتفرد، حياة العوالم» أنه لكي يكون حياة العوالم، ينكمش ה' إلى مرتبة الملك؛ وهذه المرتبة، وإن كانت المرتبة الأخيرة قياساً إلى اللامتناهي (אין סוף, Ein Sof) المبارك نفسه، فإنها مع ذلك في مقام التفرد والوحدانية، مقدّسة ومنزّهة، إلخ، بالقياس إلى نشوء العوالم.

في الترتيب الثاني، يأتي «الملك» أولاً: فلكي يهب الحياة للعوالم، ينكمش ה' إلى مرتبة الملك. ومع أن هذه المرتبة هي الأخيرة والأدنى قياساً إلى اللامتناهي نفسه، فإنها تظل «فريدة»، مقدّسة ومنزّهة عن العوالم.

ואי לזאת נמשך בחינת מלכותו לבחי' יחיד חי העולמים להיות התלבשות מלך יחיד קדוש ומובדל כו'

בבחינת עלמין והיינו בעוה"ז הגשמי דוקא כי נעוץ תחלתן בסופן ²⁶ דייקא.

ولذلك يمتدّ مستوى ملكوته (מלכות, Malchus) إلى مستوى «الواحد المتفرد، حياة العوالم»، لكي يكون الملك المتفرد، المقدّس والمنزّه، إلخ، متلبّساً بمستوى العوالم؛ أي في هذا العالم المادي تحديداً، لأن «بدايتهم مغروسة في نهايتهم» على وجه الدقة.

وبسبب ذلك، يستطيع ملكوت ה' أن يحمل صفة «التفرد» إلى داخل العوالم نفسها، فيكون الملك المقدّس المتعالي متلبّساً في العوالم نفسها. ولا يقع هذا إلا في العالم المادي، لأن بداية الأشياء، كما يقول ספר יצירה (ספר יצירה)، «مغروسة في نهايتها»: فالأعلى مرتبط بالأدنى.

انكشاف النور من خلال الأعمال

11 וזהו והיו הדברים האלה ²⁷ אשר אנכי מצוך היום כו' היום לעשותם ^{28, 29} כי הוא המשכת אור א"ס ב"ה

ממש מצוך מלשון התקשרות

وهذا [هو معنى] «وتكون هذه الكلمات التي آمرك بها اليوم...» إلخ، و«اليوم لتعمل بها»: إذ إن ذلك جذبٌ إلى الأسفل للنور اللانهائي (أور אין סוף, Or Ein Sof)، تبارك هو، بعينه؛ و«آمرك» (מצוך, metzavecha) بمعنى الارتباط.

تُفهم الآية «هذه الكلمات التي آمرك بها اليوم» على أنها جذبٌ للنور اللانهائي بعينه إلى الأسفل. وتقرأ كلمة «آمرك» على أنها «צוותא» (tzava), أي الارتباط، لأن الوصية (מצוה, mitzvah) تربط الإنسان بـ ה'.

בבחי' היום לעשותם דוקא שהוא בעולם הזה עולם המעשה ולא בעולמות עליונים שהם ע"י השתלשלות בירידת סתר המדרגות מעילה לעלול כו' ורחוקים מאור א"ס ב"ה ממש.

[إنما يكون ذلك] في مستوى «اليوم لتعمل بها» تحديداً، أي في هذا العالم، عالم الفعل، لا في العوالم العليا، التي تنشأ عبر سلسلة العوالم الهابطة (השתלשלות, hishtalshelus)، بانحدار المراتب الخفية من العلة إلى المعلول، إلخ؛ فهي بعيدة عن النور اللانهائي (أور אין סוף)، تبارك هو، بعينه.

إنما يحدث هذا على وجه التحديد «اليوم لتعمل بها»: في هذا العالم، عالم الفعل، كما يقرأ التلمود هذه الكلمات، لا في العوالم العليا. وتنشأ العوالم العليا عبر انحدار متدرج من العلة إلى المعلول، ولذلك فهي بعيدة عن النور اللانهائي بعينه.

משא"כ בסוף מעשה מתגלה אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש שלא כדרך ירידת והשתלשלות העולמות אלא כמשל האור הנאחז בפתילה שקודם שנאחז בפתילה אינו עולה בשם אור כלל.

أما في نهاية الفعل فليس الأمر كذلك: فهناك يتجلى النور اللانهائي (أور אין סוף)، تبارك هو، بعينه، لا على نحو هبوط العوالم وتسلسلها، بل على مثال النور الذي يتعلق بالفتيلة؛ فقبل أن يتعلق بالفتيلة لا يُحسب نوراً على الإطلاق.

في نهاية الفعل، وهي النقطة الأدنى، يتجلى النور اللانهائي بعينه، لا عبر انحدار متدرج. وهذا يشبه اشتعال شعلة في فتيلة: فقبل أن تمسك بها، لا تُحسب نوراً على الإطلاق.

12 וע"י התאחזותו בדבר גשמי נתהווה גילוי אור.³⁰ אך אור זה צריך להמשיך על ידי עבודת האדם ורוח אייתי רוח³¹ ואמשיך רוח. אם ישים אליו לבו³² רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

من خلال تعلّقها بشيء مادي، يتكوّن انكشاف للنور. غير أنّ هذا النور ينبغي أن يُستمدّ إلى الأسفل من خلال عمل الإنسان، إذ «روحٌ تجلب روحًا وتُنزل روحًا». «إن وجّه قلبه إليه، جمع روحه ونفسه إليه».

لا يصبح اللهب نورًا مرئيًا إلا بتعلّقه بشيء مادي، وهكذا ينكشف نور ה' من خلال الأفعال المادية. ومع ذلك، ينبغي استمداد هذا النور إلى الأسفل من خلال عمل الإنسان نفسه: فكما يقول الزوهار (זהר), إن روحًا من الأسفل «تجلب روحًا» من الأعلى. وتقرأ هنا كلمات إيهو (אליהוא) في أيوب (איוב), التي تتحدث بوضوح عن أن ה' يوجّه قلبه إلى الإنسان ويجمع روح الإنسان إليه، على أنها تعني أن الإنسان يوجّه قلبه إلى ה' ويجمع روحه ونفسه إليه.

13 וזהו ענין הדלקת הנרות להדליק ולהמשיך האור³³ שיהא נאחז בפתילה. וזהו קרוב ה' לכל קראיו³⁴ לכל אשר יקראהו באמת.

هذا هو معنى إيقاد السرج: أن تُوقد وتُنزل النور حتى يستقرّ في الفتيلة. وهذا [هو معنى] «إنّ ה' قريب من كلّ الذين يدعونه، ومن كلّ من يدعوّه بالحق».

يعني إيقاد السرج إنزال النور حتى يستقرّ في الفتيلة. وهذا هو معنى «إنّ ה' قريب من كلّ الذين يدعونه بالحق»: فالنداء له يستجلب قربه إلى الأسفل.

דהיינו להיות אמת ה' לעולם. ואמתות ה' הוא שמעלה ומטה שוים לפניו ית' כחשיכו' [כחשיכה] כאורה³⁵ أي لكي تكون «حقيقة ה' في العالم (לעולם, le'olam)». وحقيقة ה' هي أن الأعلى والأسفل سواء لديه، تبارك، «فالظلمة كالنور».

إنّ الدعاء «بالحق» يعني إدخال «حقيقة ה'» إلى العالم. وهذه الحقيقة هي أنّ الأعلى والأسفل سواء لديه، فالظلمة كالنور بالنسبة إليه.

וסדר ההשתלשלות הוא רק בערכנו ובערך כל העולמות הברואים מאין ליש שלא יבטלו במציאות ונק' כדמותנו³⁶ דמות כבוד³⁷ ה'. אבל בצלמנו בצלם אלקים³⁸ היינו אמתות יחודו יתברך בעליונים ובתחתונים בשוה.³⁹

أما ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (השתלשלות, hishtalshelus), فلا يكون إلا بالنسبة إلينا وإلى جميع العوالم التي خلقت من العدم إلى الوجود، لكيلا تُبطل من الوجود؛ وهذا ما يُسمّى «على مثالنا»، «مثال مجد ה'». وأما «في صورتنا»، «في صورة أלקים» (اسم أלקים, Elokim)، فمعناه حقيقة وحدانيته، تبارك، في العوالم العليا والسفلى على السواء.

إنّ الترتيب المتدرّج للعوالم العليا والسفلى لا وجود له إلا من منظورنا ومن منظور المخلوقات، لكيلا تُبطل من الوجود؛ وهذا ما يُسمّى «مثال ה'». أما «صورة Elokim»، فهي حقيقة وحدانيته، الحاضرة على السواء في أعلى العوالم وأدناها.

إحسان يتجاوز القياس

14 וכיצד נמשך אמת ה' לעולם אמר הכתוב כי גבר עלינו חסדו.⁴⁰ מחמת תגבורת חסד ואור עליון יותר מערך השתלשלות.

وكيف تُنْزَلُ «حقيقة اسم ה' (הוי", Havayah)» إلى العالم؟ يقول النص: «لأن إحسانه قد غلب علينا»؛ وذلك باندفاع الإحسان العلوي (חסד, Chesed) والنور، بما يتجاوز مقياس سلسلة العوالم الهابطة (השתלשלות, hishtalshelus).

كيف تُنْزَلُ حقيقة ه' إلى العالم؟ من خلال «إحسانه قد غلب علينا»: اندفاع من الإحسان العلوي والنور يتجاوز النظام المقيس للعوالم الهابطة.

והיינו ע"י נה"ב [נפש הבהמית] כד אתהפכא ואתכפיא כי נה"ב [נפש הבהמית] הגם שלמטה בעוה"ז היא במדרגה שפלה מ"מ שרשה ומקורה העליון היא הגבה למעלה בממד

وهذا يكون من خلال النفس الحيوانية (نפש הבהמית, nefesh habahamis)، حين تتحول (אתהפכא, is'hapcha) وتُخَضَّع (אתכפיא, iskafya). فعلى الرغم من أن النفس الحيوانية في هذا العالم، في الأسفل، على مستوى متدنٍ، فإن أصلها ومصدرها العلوي مرتفعان للغاية.

يحدث هذا الاندفاع من خلال النفس الحيوانية حين تتحول وتُخَضَّع. فعلى الرغم من أنها في مرتبة متدنية في هذا العالم، فإن أصل النفس الحيوانية رفيع للغاية.

שהיא מבחי' לפני מלך מלך.⁴¹ וכמ"ש במ"א מענין המאכל שעליו יחיה האדם^{42, 43} מפני ששרשו ממקום גבוה כו'.

فإنها من مستوى «قبل أن يملك أي ملك»، كما يوضح في موضع آخر بشأن الطعام الذي يحيا به الإنسان: فأصله من مكان عالٍ، إلخ.

أصلها في مستوى «قبل أن يملك أي ملك»، أي ملوك أدوم، الذين يمثلون في القبلا عالم الفوضى (תהו, Tohu) الذي سبق العوالم المرتبة. وفي تורה אור (תורה אור) على بشلח، يشرح ألتير ריבי بالطريقة نفسها لماذا يستطيع الطعام، مع أنه أدنى من الإنسان، أن يقويه: فالشرارة الإلهية فيه ذات أصل أرفع، من عالم الفوضى.

ולכך ע"י התהפכות נה"ב [נפש הבהמית] בהתגברות הטוב על הרע מעורר כך למעלה בשרשה תגבורת אור וחסד עליון להיות גילוי אמת ה' לעולם אמתות ה' ממש.

ולذلك، من خلال تحوّل النفس الحيوانية، حين يغلب الخير الشر، يستثير المرء في أصلها العلوي، بالمقابل، اندفاعاً من النور والإحسان العلوي، لكي تنكشف «حقيقة ه'» في العالم، حقيقة ه' نفسها.

לذلك، حين تتحول النفس الحيوانية بغلبة الخير على الشر، تستثير في أصلها الرفيع اندفاعاً من النور والإحسان العلوي. وهذا يكشف حقيقة ه' في العالم، حقيقة ه' ذاتها.

(והוא בחי' חסד עליון הממתיק הגבורות. פי' דהרי מבואר לעיל שכדי להיות התפשטות האור בבחי' מל' הוא ע"י גבורות וצמצומים כמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו⁴⁴ כו'.

(وهذا هو مستوى الإحسان العلوي الذي يُلطف قوى الشدة (גבורות, gevuros). أي إنّه، كما شُرح أعلاه، يمتدّ النور إلى مستوى الملكوت (מלכות, Malchus) بواسطة قوى الشدة والانكماشات (צמצומים, tzimtzumim)، كما كُتب: «لِيُعَرَفَ بني الإنسان أفعاله الجبارة (גבורותיו, gevurosav)»، إلخ.

توضح هذه العبارة الاعتراضية أن المقصود هو الإحسان العلوي الذي «يلطف» قوى الشدة (גבורות, gevuros). وكما شُرح أعلاه، لا ينكشف الملكوت إلا من خلال قوى الشدة والانكماشات، أي «أفعاله الجبارة» في الآية.

אבל בחי' כי אתה נרי⁴⁵ הוי' הוא בחי' כי גבר עלינו חסדו להיות תוספת אור בלי צמצומים כו'. ונק' בחי' מיתוק זה יחוד קובה"ו [קודשא בריך הוא ושכינתיה] כמ"ש בתניא פמ"א [פרק מ"א / פרשה מ"א] בהג"ה [בהגהה]⁴⁶

لكن مستوى «لأنك سراجي، هوي'» هو مستوى «لأن إحسانه قد غلب علينا»، بحيث يُضاف نور بلا انكماشات، إلخ. ويُسمّى هذا المستوى من التلطيف اتحاد القدوس المبارك (קב"ה / קודשא בריך הוא, kudsha brich hu) وحضوره الإلهي (שכינה, Shechinah)، كما شُرح في الحاشية على الفصل 41 من تانيا (תניא, Tanya).

أما نور «لأنك سراجي، ه'»، فهو الإحسان الذي «يغلب»، فيأتي بنور زائد بلا انكماشات. وهذا التلطيف هو اتحاد القدوس المبارك وحضوره الإلهي، كما نوقش في الحاشية على الفصل 41 من تانيا.

אך הנה כמו במשל אור הנר הנ"ל שע"י כליון הפתילה לבדה אינה מאיר כ"כ [כל כך] כ"א ע"י השמן.

غير أن الأمر يشبه، كما في مثال نور السراج المذكور أعلاه، أن احتراق الفتيلة وحدها لا يجعله يضيء جيداً، بل لا يضيء كذلك إلا بوجود الزيت.

في مثال السراج عنصر آخر: فاحتراق الفتيلة وحدها لا يعطي ضوءاً جيداً من دون زيت. ويحتاج الزيت الآن إلى ما يقابله في النفس.

כך צ"ל בחי' שמן בעבודת האדם בהתלבשות הנשמה בגוף. והוא ענין שמן משחת קדש⁴⁷ ורומז על התורה

وكذلك لا بدّ من مستوى الزيت في خدمة الإنسان، حين تكتسي النفس بالجسد. وهذا هو «زيت المسحة المقدسة» (שמן משחת קדש, shemen mishchas kodesh), وهو يرمز إلى التوراة (תורה, Torah).

تحتاج خدمة الإنسان، فيما تكون النفس في الجسد، هي الأخرى إلى «الزيت». وهذا الزيت هو التوراة، التي يرمز إليها «زيت المسحة المقدسة».

כי קדש הוא בבחי' חכמה ואורייתא מחכמה נפקת והשמן היא פנימיות החיות שבכל הדברים שמוציאים מהן השמן.

لأن «القداسة» (קדש, kodesh) هي في مستوى الحكمة (חכמה, Chochmah), و«التوراة (אורייתא, Torah) تنبثق من חכמה». والزيت هو البعد الباطني (פנימיות, pnimiyus) لقوة الحياة (חיות, chayus) في جميع الأشياء التي يُستخرج منها الزيت.

تدلّ «القداسة» (קדש) على حכמה، والتوراة تنبثق من حכמה. والزيت هو أعمق قوة الحياة في كل ما يُعصر منه.

القسم 6 • 15-21

الزيت والخشية والحب

15 ולכן בכל הדברים יש שמן ואפי' [ואפילו] באבנים⁴⁸ כי כולם בחכמה עשית⁴⁹ ויש כולם פנימית החיות בבחי' שמן.

لذلك يوجد الزيت في جميع الأشياء، حتى في الحجارة، إذ «صنعتها كلها بالحكمة (חכמה, Chochmah)»، وفيها جميعًا البعد الباطني (פנימיות, pnimiyus) لقوة الحياة، على مستوى الزيت.

بما أن كل شيء صُنِعَ بالحكمة، ففي كل مخلوق قوة حياة باطنية، هي بمثابة «زيته»، حتى الحجارة. وتورد نسخة أخرى من هذه المقالة، في ספר המאמרים 5568، كما نقلتها حاشية كيهوت، آية «زيت من الصخر الصوّان» دليلاً على أن الزيت هو البعد الباطني لكل موجود.

והשמן הנמשך מקדש שהיא ח"ע [חכמה עילאה] היא ג"כ המתלבשת אפי' [אפילו] בדברים גשמיים כמו זרעים מועד כו'.

والزيت المستمد من «القداسة» (קודש, kodesh)، وهي חכמה العليا، هو أيضاً ما يتلبّس حتى بالأشياء المادية، مثل الزروع (זרעים, Zeraim) [و] الأعياد (מועד, Moed)، إلخ.

الزيت المستمد من «القداسة»، أي الحكمة العليا، يتلبّس كذلك بما تتناوله التوراة من أمور مادية. والزروع (זרעים, Zeraim) والأعياد (מועד, Moed) قسمان من أقسام المشناه (משנה)، يتناولان الزراعة والأعياد.

16 ושמן זה הוא הגורם הארה רבה להיות האור טוב להאיר. והיינו להיות גלוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה

בנפש האדם בגלוי ממש כאלו רואה כו'

هذا الزيت هو الذي يُحدث إشراقاً عظيماً، حتى يسطع النور سطوعاً حسناً. أي لكي ينكشف النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof)، مبارك هو، في نفس الإنسان انكشافاً حقيقياً فعلياً، كأنه يرى، إلخ.

يجعل الزيت النور يتألق بشدة: فهو يُحدث انكشافاً حقيقياً للنور اللانهائي (אור אין סוף) في نفس الإنسان، انكشافاً حياً كأنه يراه.

ולא בדמיונות הנולדים מן המחשבה לבדה שהן חולפות ועוברות ואינן קבועות בנפש באמת לאמתו רק

שיהא הגלוי בלב באמת לאמתו קבוע ותקוע בחיזוק כיתד שלא תמוט להיות נגדו תמיד⁵⁰

لا في تصوّرات تنشأ من الفكر وحده، فتزول وتمضي ولا تثبت في النفس على الحقيقة المطلقة؛ بل ينبغي أن يكون الانكشاف في القلب، على الحقيقة المطلقة، ثابتاً راسخاً كوتد لا يتزعزع، حتى يظل أمامه دائماً.

ليس المقصود صورة عابرة يوّلدها الفكر وحده، ثم تخبو ولا تترك أثراً باقيًا. بل ينبغي أن يثبت الانكشاف في القلب، رسوخ وتد لا يتزعزع، حتى يظل أمامه دائماً.

וגלוי זה הוא להיות יראת ה' על פניו יראה עלאה בבחי' בטול ממש הנרמזת באות יו"ד של שם הוי'

כנודע כי שם הוי' הוא דחילו ורחימו רחימו ודחילו.

وهذا الانكشاف هو أن تكون «مخافة ה' على وجهه»: الخشية العليا (יראה עלאה, yirah ila'ah), في مستوى إبطال الذات (ביטול, bittul) الحقيقي، التي يلمح إليها حرف اليود (יו"ד, yud) من اسم ה' (ה', Havayah). فاسم ה', كما هو معلوم، هو الخشية والمحبة، والمحبة والخشية (דחילו ורחימו, dechilu urechimu; رחימו ودחילו, rechimu udechilu).

يُثمر هذا الانكشاف «مخافة ה' على وجهه»: الخشية العليا، أي إبطال الذات التام، التي يلمح إليها حرف اليود في اسم ה'. وكما هو معلوم، فالحروف الأربعة لاسم ה' هي الخشية والمحبة، ثم المحبة والخشية. ويحيل לקוטי תורה في Shir HaShirim إلى هذه المقالة (מאמר, maamar) تحديداً في هذا الشأن: فالمحبة العظيمة هي الهاء العليا (ה"א עילאה, hei ila'ah)، والخشية العليا هي اليود.

נמצא שאות יו"ד הרומזת לחכמה הוא בחי' דחילו שהיא בחי' יראה עלאה⁵¹ אם אין חכמה אין

יראה.^{52, 53} לכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מה להלן באימה⁵⁴ וביראה אף כאן כו'.

ويترتب على ذلك أن حرف اليود (יו"ד)، الذي يلمح إلى الحكمة (חכמה, Chochmah)، هو مستوى الخشية (דחילו, dechilu)، أي مستوى الخشية العليا: «إن لم تكن هناك حكمة، فلا خشية». ولذلك قال حكماؤنا، ז"ל: «كما كان الأمر هناك في رهبة وخشية، كذلك الأمر هنا»، إلخ.

يرمز اليود إلى الحكمة؛ ولذلك فهو يشير إلى الخشية العليا، كما يعلّمنا القول: «إن لم تكن هناك حكمة، فلا خشية». ولهذا ينبغي أن تُدرس التوراة، التي تنبع من الحكمة، برهبة وخشية سيناء.

17 והיינו מפני התלבשות ח"ע [חכמה עילאה] ששם שורה ומתגלה אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש בבחי' בטול אפי' [אפילו] בדברים גשמיים הנאמרים בתורה אשר לפנינו.

وذلك بسبب تلبس الحكمة العليا (חכמה, Chochmah), حيث يستقرّ النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof), تبارك هو، وينكشف هو نفسه في حال من إبطال الذات (ביטול, bittul)، حتى في الأمور المادية التي تتناولها التوراة (תורה) التي بين أيدينا.

والسبب هو أن **חכמה** العلوية متلبسة بالتوراة، وهناك يستقرّ **אור אין סוף** وينكشف في حال من **ביטול**. وهذا ينطبق حتى على مباحث التوراة في الأمور المادية.

وهلכה זו היא דבר ה' ממש. וכן האדם כשעוסק בתורה דבר ה' ממש ורוח פיו מדבר בו.

وهذا الحكم (הלכה, halachah) هو كلمة **ה'** بعينها. وكذلك، حين ينشغل الإنسان بالتوراة، [فإن ذلك] كلمة **ה'** بعينها، ونفّس فمه ينطق فيه.

لذلك، كل حكم من أحكام التوراة هو حقًا كلمة **ה'**. وحين يدرس الإنسان التوراة، تنطق من خلاله كلمة **ה'**، ويتكلم من خلاله نفّس فمه.

18 וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיו⁵⁵ ועז"נ [ועל זה נאמר] ודברת במ⁵⁶ להיות המשכ' חכמה ויראה עילאה במ בד"ת [בדברי תורה].

وكما جاء في المكتوب: «وكلامي الذي جعلته في فمك»، وعن ذلك قيل: «وتتحدث فيها (בם, bam)»، لكي تُنزل فيها الحكمة (חכמה, Chochmah) والخشية العليا — أي إلى كلمات التوراة (תורה).

ويؤيد ذلك قول إشعياء (ישעיהו): «وكلامي الذي جعلته في فمك». وتُفهم عبارة «وتتحدث فيها (בם)» على أنها تعني إنزال الحكمة (חכמה) والخشية العليا في كلمات التوراة التي ينطق بها المرء.

ומזה נמשך תפלת י"ח בלחש ובחשאי בחי' שמן שהוא בחי' בטול. וע"ז רומזים כריעות והשתחויות שבתפלה שהם המשכות הבטול.

ومن هذا تنبثق صلاة الثماني عشرة (תפלת י"ח, Shemoneh Esreh) [المؤداة] همسًا وفي صمت — مستوى الزيت، وهو مستوى إبطال الذات (ביטול, bittul). وتشير إلى ذلك الانحناءات والسجادات في الصلاة، وهي تُنزل إبطال الذات إلى أسفل.

تؤدي صلاة الثماني عشرة همسًا وفي صمت لأنها تعبر عن هذا «الزيت»، أي **ביטול** الخشية العليا. والانحناء في الصلاة يُنزل **ביטול** إلى أسفل كذلك.

21 וזהו כי אתה נרי⁶³ הוי' שבח'י הוי' היא בבח'י נר בשמן ופתילה. וב' גונוי אור הרמוזות בד' אותיות של הוי' נעשה נרי שמתלבש בנר הוי' נשמת אדם⁶⁴ כנ"ל:

هذا [هو معنى] «لأنك أنت مصباحي، اسم ה' (הוי' / שם הוי', Havayah): إن مستوى أو جانب (בחינה, bechinah) من הוי' هو بمثابة مصباح، فيه زيت وفتيلة ولونا النور المشار إليهما في الأحرف الأربعة لاسم הוי'; [فيصير] «مصباحي»، إذ يتلبس في «مصباح הוי'، نفس الإنسان»، كما سبق شرحه.

يُستكمل هنا شرح الشطر الأول من الآية: يتخذ הוי' هيئة مصباح، فيه زيت وفتيلة ونوران يوافقان الأحرف الأربعة للاسم. ويصير «مصباحي» بتلبسه في النفس البشرية، «مصباح הוי'».

القسم 7 • 221-23

הוי' الأعلى

22 והי"ה יגיה חשכי.⁶⁵ והוי' בתוספת וי"ו רומזת על בח'י הוי' ביותר עליונה. וכמ"ש הי"ה הי"ה אל רחום וחנון⁶⁶ כו'.

«ו הוי' יניר ظلمتي». «ו הוי'»، مع الواو الزائدة، يشير إلى مستوى أسمى حتى من הוי'، كما ورد: «הוי', הוי', אל, رحيم وحنون»، إلخ.

يستعمل النصف الثاني من الآية، «و >bdi lang="he"< הוי' יניר ظلمتي»، عبارة «و >bdi lang="he"< הוי'» مع واو زائدة، مشيرًا إلى مستوى أسمى حتى من اسم ה'. ويبدأ الاسم المكرر نفسه الصفات الثلاث عشرة للرحمة: «הוי', הוי', אל, رحيم وحنون»؛ وينقل ليكوتي تורה (לקוטי תורה) في حוקات (חקת)، كما تحيل إليه حاشية كيهوت، عن الإدرا (אידרא, Idra) أن الاسم الأول هناك في الوجه المصغر (זעיר אנפין, Z'eir Anpin)، والثاني في أتيك (עתיק, Atik)، وهو المستوى الباطني من التاج (כתר, Keser).

ופסיק טעמא בגווייהו שיש ב' בח'י הוי'. והענין כי פעם כתיב⁶⁷ הוי' רחום וחנון ופעם כתיב חנון ורחום^{68, 69} הוי'.⁷⁰

وتفصل بينهما علامة وقف تنغيمية (פסיק, pesik)، إذ إن هناك مستويين من הוי'. والبيان: ورد في موضع: «הוי', رحيم وحنون»، وفي موضع آخر: «חנון ورحيم هو הוי'».

هناك تفصل علامة الوقف التنغيمية (פסיק) بين الاسمين، مما يدل على أنهما مستويان. ويقول الكتاب أيضًا: «הוי', رحيم وحنون»، وكذلك: «חנון ورحيم هو הוי'»؛ وسبب اختلاف الترتيب هذين المستويين.

23 ופי' הוי' רחום וחנון⁷¹ שכדי להיות התגלות מדות רחום וחנון מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה דלאו מכל אלין מדות⁷² איהו כלל.⁷³ הוצרך להיות בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות.

إن معنى «اسم ה' (הוי' / שם הוי', Havayah), رحيم وحنون» هو أنه لكي تنكشف صفتا الرحمة والحنان من النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof), تبارك هو، إذ «ليس هو من أيّ من هذه الصفات قَطَّ»، كان لا بد من مستوى הוי'، وهو الانكماش والانبساط، والإيصال إلى الأسفل والانبساط.

تجعل عبارة «اسم ה'، رحيم وحنون» الاسم في البداية. فجوهر ה'، أي النور اللانهائي، لا يتصف بشيء من هذه الصفات، كما يقول تيكוני زوهار (תיקוני זהר)؛ ولذلك كان لا بد من הוי'، المفهوم على أنه انكماش وانبساط، وإيصال إلى الأسفل يتيح ظهور الرحمة والحنان.

אך פי' חנון ורחום⁷⁴ הוי' היינו שמבחי' חנון ורחום דהיינו⁷⁵ מפני כי חפץ חסד הוא⁷⁶ נמשך בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות כו' שבסדר ההשתלשלות

أما معنى «حنون ورحيم هو הוי'» فهو أن مستوى «حنون ورحيم»، أي لأنه «يشاء الإحسان»، يُنزل منه مستوى הוי'، أي الانكماش والانبساط، وما إلى ذلك، ضمن ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (השתלשלות, hishtalshelus).

في عبارة «حنون ورحيم هو הוי'» ينعكس الترتيب، فتأتي الصفات أولاً: لأن ה' «يشاء الإحسان»، يُستمد من الرحمة والحنان הוי' الخاص بالعوالم المرتبة، بما فيه من انكماش وانبساط.

משא"כ הוי' שקודם רחום וחנון היא ההוי' שלמעלה מגדר ההשתלשלות.

أما הוי' الذي يسبق «رحيم وحنون» فهو הוי' الذي يعلو حدود سلسلة العوالم الهابطة.

إن הוי' الذي يأتي قبل «رحيم وحنون» في الصفات الثلاث عشرة أعلى مرتبة، فهو فوق حدود العوالم المرتبة.

ושם נעשה ג"כ בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות [והתפשטות] כו' כדי להמשיך מדת רחום וחנון בהוי' שבסדר ההשתלשלות.

وهناك أيضًا يتحقق مستوى הוי'، أي الانكماش والانبساط، وما إلى ذلك، لكي تُوصَل صفة «رحيم وحنون» إلى הוי' الموجود ضمن ترتيب سلسلة العوالم الهابطة.

حتى הוי' الأعلى يتضمن نوعًا من الانكماش والانبساط، لكن غايته إيصال الرحمة والحنان إلى הוי' الأدنى ضمن العوالم المرتبة. وهكذا يكون الاسم الأعلى مصدر الإحسان الذي يصل إلى الاسم الأدنى.

(ועמ"ש ע"פ ואתחנן אל⁷⁷ הוי' וע"פ וירא ישראל⁷⁸ את היד הגדולה כו' מענין ב' שמות הוי'):

(ואנظر أيضًا ما كُتب في تفسير الآية «وتضرعت إلى הוי'»، وفي تفسير الآية «ورأى إسرائيل اليد العظيمة»، وما إلى ذلك، في شأن اسمי הוי').

יחיל האלטר ריבי (אדמו"ר הזקן) إلى مقاتلين آخرين (מאמרם, maamarim) تتناولان اسمי הוי'. وتعيّن ملاحظات كيهوت موضعها في أورشاليم (אור התורה) على باراشاة ואתחנן, وفي תורה אור (תורה אור) على باراشاة בשלח.

القسم 8 • 24-26

ظلام الأجيال المتأخرة

24 והנה בדורות הראשונים כמו בנביאים ושופטים מצינו דור שכולו זכאי או כולו חייב. ומי שהיה זכאי

הי' [היה] זכאי במדרגת צדיק גדול או נביא ומי שהיה חייב היה רשע גמור ועי"ז לא היו ממוצעים.

أما في الأجيال الأولى، كما في [زمن] الأنبياء والقضاة، فنجد جيلاً كله مستحقاً أو كله مذنباً. فمن كان مستحقاً كان على مرتبة صالح عظيم (צדיק, tzaddik) أو نبي، ومن كان مذنباً كان شريراً تماماً؛ ولذلك لم يكن بينهم أناس وسط.

في العصور السابقة، مثل زمن الأنبياء والقضاة، كانت الأجيال إما كلها صالحة أو كلها مذنبية. وكان الصالحون من كبار الصديقين (צדיקים, tzaddikim) أو من الأنبياء، والمذنبون أشراراً تماماً، ولم يكن بين هؤلاء وهؤلاء أحد.

אך דורות האחרונים דור אחר דור אין בהם רשעים כ"כ [כל כך] ולא צדיקים כ"כ [כל כך] טובים.

لكن في الأجيال المتأخرة، جيلاً بعد جيل، لا نجد أشراراً بهذا القدر، ولا صالحين بهذا القدر.

في الأجيال المتأخرة خفت حدة هذه الأطراف؛ فلا نجد أشراراً بهذا القدر، ولا صديقين بارزين بهذا القدر.

25 והענין שבדורות הראשונים [הראשונים] היו נשמות עליונות ממדרגות גבוהות ומצד נשמתם בעצמם היו

יכולים לשלוט על הרע שבנפשם ומיד כשיתבונן בגדולת א"ס ב"ה יגיע אליו היראה כו' רק רשע גמור

שמגביר הרע שבנפשו בשאט בנפש.

والتفسير أن الأجيال الأولى كانت فيها نفوس سامية من مراتب رفيعة، وبفضل نفوسها ذاتها استطاعت أن تسيطر على الشر الكامن فيها؛ فما إن يتأمل المرء في عظمة اللامتناهي (אין סוף, Ein Sof), ב"ה, حتى تحلّ به الخشية، وما إلى ذلك؛ باستثناء الشرير التام، الذي يعزز الشر الكامن في نفسه باستخفاف بالغ.

كانت للأجيال الأولى نفوس سامية مكنتها قوتها الذاتية من التغلب على الشر الكامن فيها؛ وكان مجرد التأمل في عظمة ה' يجلب إليها الخشية. وحده من كان شريراً تماماً، ويقوّي الشر في نفسه عمداً، لم يكن كذلك.

אבל דורות האחרונים עיקבא דמשיחא⁷⁹ בחי' עקביים אין כח בנשמתם עצמם לשלוט על הרע וצריך יגיעה רבה יגיעת נפש ויגיעת בשר.

אما الأجيال المتأخرة، أجيال أعقاب مשיח (Moshiach) (עקבא דמשיחא, ikvesa diMeshicha), أي مرتبة الأعقاب، فلا تملك نفوسها ذاتها قوة تسيطر بها على الشر، وهي تحتاج إلى جهد عظيم: جهد للنفس وجهد للجسد.

الأجيال المتأخرة، «أعقاب مשיח»، هي نفوس في مرتبة العقب، أدنى جزء من الجسد. ولا تملك نفوسها القوة اللازمة للتغلب على الشر من تلقاء نفسها، ولذلك عليها أن تبذل جهداً عظيماً بالنفس والجسد معاً.

26 וזהו והוי"ה יגיה חשכי⁸⁰ היינו בחי' חשך שבדורות אחרונים. כי דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] אמר זה

בעד כללות ישראל שיש בהם בחי' חשך בדורות אחרונים עיקבא דמשיחא

هذا هو [المقصود بـ] «وينير هوي' ظلمتي»: مستوى الظلمة في الأجيال المتأخرة. فقد قال الملك داود (دود)، «ه'، هذا نيابة عن عموم إسرائيل، الذين توجد فيهم مرتبة من الظلمة في الأجيال المتأخرة، أي أعقاب مשיח (Moshiach).

يشير قول «وينير ه' ظلمتي» إلى ظلمة هذه الأجيال المتأخرة. وقد تكلم الملك داود نيابة عن شعب إسرائيل كله، ومن ضمنهم الأجيال التي تسبق مשיח، حين يكون سراج النفس نفسها خافت الضوء.

שאין אתה נרי הוי"ה כלומר שאין נר הוי"ה נשמת אדם⁸¹ מ"מ והוי"ה היא בחי' הוי"ה עליונה

שלמעלה מההשתלשלות יגיה חשכי ולמענו למענו יעשה⁸² כי חפץ חסד הוא⁸³ באתעדל"ע [באתערותא

דלעילא] בלי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]:⁸⁴

[ثم] لا يوجد «أنت سراجي، ه'»؛ أي لا يوجد «سراج ه'، نفس الإنسان». ومع ذلك، فإن «و ه'» —أي المستوى الأعلى من هوي' / شם هوي'، الذي يعلو سلسلة العوالم الهابطة (השתלשלות, hishtalshelus) —«ينير ظلمتي»، و«لأجله، لأجله يعمل»، لأنه «يشاء الإحسان»، وذلك باستثارة من الأعلى (אתערותא דלעילא, isarusa dileila) من دون استثارة من الأسفل (אתערותא דלתתא, isarusa dilesata).

في تلك الأجيال لا تكون النفس سراجاً يضيء بقوته الذاتية. ومع ذلك، فإن هوي' / شם هوي' الأعلى، الذي يعلو العوالم المرتبة، ينير الظلمة لأجله، لأنه يشاء الإحسان، باستثارة من الأعلى لا تعتمد على استثارة من الأسفل.

חנוכה

27 וזהו ענין נס דחנוכה שנכנסו יונים להיכל.⁸⁵ היכל הוא בחי' מחי' ה"י כ"ל בגימטריא נש"ב [נ' שערי

בינה].⁸⁶

وهذا هو معنى معجزة Chanukah (חנוכה), حين دخل اليونانيون إلى حرم الهيكل (היכל, Heichal). أما היכל فهو مستوى العقل: [حروفه هي] الهاء والياء (ה"י, hei-yud) [و] الكاف واللام (כ"ל, kaf-lamed), وقيمتها بحساب الجُمْل تشير إلى أبواب الفهم (בינה, Binah) الخمسين.

توضح معجزة Chanukah ذلك. فقد دخل اليونانيون إلى היכל, أي حرم الهيكل, الذي يقابل العقل: وتنقسم حروفه إلى ה"י, التي تشرح حاشية كيهوت أنها هاء בינה, وإلى כ"ל, التي تبلغ قيمتها العددية خمسين, وهو ما يطابق أبواب בינה الخمسين.

והיונים הנ"ל הם בחי' חכמה דקליפה⁸⁷ חכמות חיצוניות כמו פילסופיא. שבזמן⁸⁸ ההוא היו פילסופים המכחישי' [המכחישים] בנבואה.

هؤلاء اليونانيون هم مستوى الحكمة (חכמה, Chochmah) في القشرة (קליפה, kelipah): أي المعارف الخارجية, مثل الفلسفة. ففي ذلك الزمن كان هناك فلاسفة ينكرون النبوة.

يمثل اليونانيون حكمة القشرة, أي المعارف الخارجية كالفلسفة. ففي تلك الحقبة كان هناك فلاسفة ينكرون النبوة.

28 ולכן טמאו כל השמנים⁸⁹ של בחי' חכמה שבקדושה שרצו להשכיחם תורתך⁹⁰ כו' ונעשה נס ע"י פך

של שמן שהי' [שהיה] מונח בחותמו של כה"ג [כהן גדול] דיקנא דכהנא רבא חסד עליון בהעלות אהרן את הנרות⁹¹ אהרן שושבינא דמטרוניתא⁹²

لذلك دَسَّو جميع الزيوت, [الزيوت] الخاصة بمستوى الحكمة (חכמה, Chochmah) في القداسة, إذ سعوا إلى «أن يُنسوهם التوراة (תורה) التي لك», إلخ. وحدثت معجزة بواسطة قارورة زيت كانت موضوعة وعليها ختم رئيس الكهنة — «لحية رئيس الكهنة», أي الإحسان العلوي (חסד, Chesed); «حين يوقد هارون (אהרן) المصابيح» — هارون, «مرافق الملكة».

دَسَّ اليونانيون الزيوت, أي الحكمة المقدسة, سعياً إلى أن يجعلوا إسرائيل تنسى التوراة, كما يرد في صلاة Chanukah. وحدثت المعجزة بواسطة قارورة مختومة بختم رئيس الكهنة, الذي يمثل الإحسان العلوي: هارون, الذي يوقد المصابيح ويُدعى «مرافق الملكة», أي الحضور الإلهي (שכינה, Shechinah).

שהיא אהבה הבאה מלמעלה באתעדל"ע [באתערותא דלעילא] וממנו הדליקו כל הח' ימים שהם המחשבה וז' המדות שתהיינה מאירות באור האהבה הבאה מלמעלה בלי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והיא מבחי' וי"ו בתוספת וי"ו העליונה שלמעלה מעלה מן ההשתלשלות:⁹³

وهذا حبّ يأتي من الأعلى، عن طريق استئارة من الأعلى (אתערותא דלעילא, isarusa dileila). ومنه أوقدوا المصابيح طوال الأيام الثمانية، التي تقابل الفكر والصفات الوجدانية (מדוות, middos) السبع، لكي تضيء بنور الحب الآتي من الأعلى، من دون استئارة من الأسفل (אתערותא דלתתא, isarusa dilesata). وهذا من مستوى الواو (וי"ו, vav)، مع إضافة الواو العلوية، [المستوى] الذي يعلو بكثير سلسلة العوالم الهابطة (השתלשלות, hishtalshelus).

إحسان هارون هو حبّ يأتي من الأعلى، ويُمنح من دون أن يستثيره ما يأتي من الأسفل. ومن تلك القارورة الواحدة أوقدوا المصابيح طوال الأيام الثمانية، التي تقابل الفكر والصفات الوجدانية السبع، لكي تضيء كلها بهذا الحب الأعلى، الآتي من عبارة «و ה'» ذات الواو الزائدة، من مستوى يعلو العوالم المرتبة بكثير.

في العمل الروحي

على المرء أن يُدخل «الزيت» في عمله: التوراة التي يدرسها بخشية سيناء، والصلاة التي يؤديها في صمت وإبطال الذات (ביטול, bittul)، حتى تتعلق شعلة النفس الإلهية بالنفس الحيوانية وتحولها. وينبغي أن يُنزل النور بجهدده هو: «روح تجلب روحاً»؛ وفي الأجيال المتأخرة يتطلب ذلك كدّاً عظيماً للنفس والجسد. وحين يبدو مصباحه هو مظلماً، يضيء הוי"ה الأعلى الظلام باستئارة من الأعلى (אתערותא דלעילא, isarusa dileila)، كما تُظهر أنوار حانوكا.

أسئلة للنقاش

1. لماذا يأتي النور الأبيض من الزيت والنور الداكن من الفتيل، وكيف يقابل النوران نوعي الحب؟
2. ما الفرق بين «واحد فريد، حياة العوالم، ملك» و«ملك، واحد فريد، حياة العوالم»، ولماذا ينكشف المستوى الأعلى تحديداً في العالم المادي؟
3. كيف يمكن للنفس الحيوانية، مع انخفاض منزلتها، أن تستثير إحساناً يفوق العوالم المرتبة؟
4. لماذا ينبغي أن تُدرس التوراة بخشية سيناء، وكيف تعبّر صلاة الشمونة عسره (שמונה עשרה, Shemoneh Esreh) الصامتة عن «الزيت» نفسه؟
5. ماذا تعلّمنا القارورة التي ختمها رئيس الكهنة عن الأجيال التي يخبو فيها مصباحها الذاتي؟

חواשים

الفقرة 1

1 כי אתה נרי

תזכר החאשיה אן נסכה תדובינה מן هذه المقالة مطبوعة هناك، وتنسبها، مع وضع علامة استفهام، إلى الربوبي الأوسط (אדמו"ר האמצעי).

מلاحظة كيهوت

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי (?) בסה"מ תקס"ח ע' תרמג. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. המאמר עם הגהות בבוך 1135 בגוכתי"ק הצ"צ רשום "שבת חנוכה תקס"ח" (וכנראה שכת"י זה הגי' הצ"צ וממנו נדפס בתו"א, בגוכתי"ק נמצאים כמה הגהות בפנים שלא נדפסו בתו"א, וכמה הגהות בגוכתי"ק על צדי העמודים שנדפסו כאן). ראה גם ד"ה יונתי תר"מ סעי' ד. וראה פלה הרמון שמות ע' דש.

2 כי אתה נרי ה'

نشيد شكر داود (دود) في اليوم الذي أنقذه فيه ه' من جميع أعدائه ومن شاول (شاول): «فأنت سراجي، يا ه'، واسم ه' (הוי' / שם הוי', Havayah) يضيء ظلمتي»؛ فה' هو نوره في كل ساعة مظلمة. وورود الاسم مرتين في هذه الآية هو السؤال الذي تجيب عنه المقالة (مأمر) كلها.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב כ"ט

כִּי־אֲתָה נִרִי ה' וְה' יִגִּיֶה חֲשָׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Psalms 18:29 תהילים י"ח כ"ט

כִּי־אֲתָה תֹאמֵר נִרִי ה' אֶלְקֵי יִגִּיֶה חֲשָׁכִי:

For Thou dost light my lamp; the L-RD my G-d doth lighten my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كيهوت

שמואל-ב כב, כט. ראה בסה"מ תקס"ח כרך ב ע' תתסח בהערה לע' תרמג שבכמה כת"י נוסף כאן תי' תאיר (כי אתה תאיר נרי ה' וה' יגיה חשכי) והוא צירוף מב' פסוקים דשמואל-ב, וע"פ תהלים יח, כט. וראה באוה"ת בראשית ע' שמט, ב.

3 נר ה' נשמת אדם

قول شلومو (שלמה): «سراج ه' هو نفس الإنسان، وهي تستقصي جميع الحجرات الداخلية»: يرى ه' باطن الإنسان من خلال نفسه، كما يفعل السراج. ويقرأ الألتز ربيبي (אדמו"ר הזקן) كلمة «السراج» على وجه التحديد: فالنفس سراج تنعكس فيه الحروف الأربعة للاسم. (السياق: تناخ שתאינזלתס)

Proverbs 20:27 משלי כ' כ"ז

נִר ה' נְשָׁמַת אָדָם חִפְשׁ כְּלִי־חַדְרֵי־בָשָׂר:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كيهوت

משלי כ, כז.

4 שכל הארבעה אותיות דשם הוי' מרומזות בנר

יזכר אור התורה هناك אן פרי עץ חיים, Shaar HaShabbos, אוآخر

الفصل الرابع، هو مصدر الإشارة إلى الحروف الأربعة للاسم في السراج.

ملاحظة كيهوت

באוה"ת שיט, ב מציין לפע"ח שער השבת ספ"ד. ובמשנת חסידים מסכת תוספת שבת פ"ג, ע"ש.

الفقرة 2

5 דברים — נהורא אוכמא

يتحدث تيكوني زوهار (تيكونי זוהר) عن «الألوان الثلاثة للمصباح». وتشير حاشية كيهوت إلى ذلك فيما يتعلق بألوان اللهب الموصوفة هنا.

Tikkunei Zohar, Tikkun 6 תקו"ז תיקון ו

מلاحظة كيهوت

ראה תי"ז תי' ו ע' יח, א תלת גוונים דשרגא. אוה"ת נח עא, ב.

الفقرة 3

6 וכי לאורה הוא צריך

يسأل التلمود هل يحتاج ه' إلى نور المنارة، إذ إن بني إسرائيل ارتحلوا في البرية أربعين سنة على ضوءه، ويجيب بأن ذلك شهادة لكل من يأتي إلى العالم بأن الحضور الإلهي (שכינה, Shechinah) يستقر على إسرائيل.

Shabbat 22b:2 שבת כ"ב ב:ב

מתלב רב ששית: "מחויץ לפרוכת העדות נערוף", וכי לאורה הוא צריך? והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו! אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. מאי עדות? אמר רב: זו גר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותיה, וממנה היה מזליק ובה היה מסיים. והא הקא פיון דקביעי נרות, לא סגיא דלא משקל ואדלוקי. קשיא בין למאן דאמר משום בזוי מצוה, ובין למאן דאמר משום אכחוששי מצוה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Menachot 86b:5–7 מנחות פ"ו ב:ה-ז

(ויקרא כד, ב) צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך אמר רבי שמואל בר נחמני אליך ולא לי לא לאורה אני צריך: שלחן בצפון ומנורה בדרום אמר ר' זריקא אמר ר' אלעזר לא לאכילה אני צריך ולא לאורה אני צריך (מלכים א ו, ד) ויעש לבית חלוני שקופים אטומים

תנא שקופין [מבפנים] ואטומים [מבחוץ] לא לאורה אני צריך

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

ملاحظة كيهوت

שבת כב, ב. מנחות פו, ב.

الفقرة 4

7 כי זלעז"ז עשה

ينصح كوهيلس (קהלת) بالتمتع باليوم الحسن والتأمل في اليوم السيئ، لأن ه' صنع «هذا في مقابل ذلك»: الخير إلى جانب الشر. ويأخذ أدمو"ר הזקן ذلك مبدأً مؤداه أن القداسة ونقيضها صُنعا على نحو متوازن، ولذلك للنفس الحيوانية (נפש הבהמית, nefesh habahamis) عشر قوى تقابل القوى

11 ארוממך אלקי המלך

יפתח דאוד המזמור 145 بقوله: «أرفعك، يا ه' ملكي، وأبارك اسمك إلى الأبد وإلى أبد الأبدین»، وهي ترنيمة تسبيح. تقرأ المقالة (מאמר) كلمة «أرفع» على وجهين، وتشرح «ה'» و«الملك» بوصفهما مستويين من القدرة الإلهية.

Psalms 145:1 תהילים קמ"ה:א

תהלה לך ארוממך אלוהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד:
praise; of David. I will extol Thee, my G-d, O [A Psalm of]
.King; And I will bless Thy name for ever and ever
Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

תהלים קמה, א.

12 ויש בזה ב' פירושים

تحيل الحاشية إلى الموضوع هناك لبيان التفسيرين لعبارة «أرفعك».

ملاحظة كهوت

ראה גם סידור עם דא"ח מו, ב ואילך. פיה"מ לאדה"א קח, ג ואילך. אה"ת בראשית כרך ז תשצט, א. סה"מ תר"ם ע' סד.

الفقرة 7

13 פי' אלקי מלשון אלי הארץ

نفى نبوخدنصر (نبوخذنصر) الملك يهوياكين (يهويכין) إلى بابل، مع أهل بيته و«أقوياء (אילי, eilei) الأرض»، أي أعيانها. ومن هذا الاستعمال لكلمة «אילי» بمعنى «الأقوياء»، يستنبط الأتتر ربي (אדמו"ר הזקן) أن لفظ «אלקי» (Eloki) يدل على القوة. (السياق: Steinsaltz Tanakh)

II Kings 24:15 מלכים ב כ"ד:ט"ו

Ezekiel 17:13 יחזקאל י"ז:י"ג

ויקח מזרע המלוכה ויברת אתו ברית ויבא אתו באלה ואת-אילי הארץ לקח:

and he took of the seed royal, and made a covenant with him,
and brought him under an oath, and the mighty of the land
;he took away

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

מלכים-ב כד, טו. יחזקאל יז, יג. וראה באוה"ת פי' יתרו ע' תשנא "ויש לפרש לרומם בחי' אלקי המלך שהוא הכה שבבחי' ממכ"ע לבחי' אל עליון כה הסוכ"ע" ע"ש. וראה ביהל אור במילואים ע' תרסח. ובאוה"ת פי' ראה ע' תשפב. ובד"ה נר חנוכה תשי"ג.

14 שהוא לי כח

يذكر ذلك النص أن هذه هي قوة النور الإلهي الذي يُوجد جميع الكائنات من عدم إلى الوجود، كما في عبارة «إلى ه', إله الآلهة»: أي القوة ومصدر جميع القوى المسماة أלקים، والملائكة المعروفة باسم «أبناء أלקים».

ملاحظة كهوت

"שהוא כח אור אלקי המהווה כל הנמצאים כו' מאין ליש וכמ"ש לאלקי האלקים שהוא בחי' כח ומקור לכל הכוחות האלקים שהן הן המלאכים שנק' בני אלקים כנודע" — סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרמד.

الفقرة 8

15 מלכותך מכ"ע

«מלך هو ملك جميع العوالم». يستنتج الأتتر ربي (אדמו"ר הזקן) أن كل

العشر للنفس الإلهية (نפש האלקית, nefesh elokis). (السياق: Steinsaltz Tanakh)

Ecclesiastes 7:14 קהלת ז:י"ד

ביום טובה הנה בטוב וביום רעה ראה גם אתיזה לעמיתיה עשה האלקים על-דברת שלא ימצא האדם אחריו מאומה:

In the day of prosperity be joyful, and in the day of adversity consider; G-d hath made even the one as well as the other, to the end that man should find nothing after him

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 אשר שלט האדם באדם

يلاحظ كوهيلس (קהלת) وقتًا «يسود فيه الإنسان على الإنسان» لإضراره: أي سلطة شخص على آخر. ويقرأ «أدמו"ר הזקן «الرجلين» على أنهما النفسان داخل شخص واحد، ولكل منهما قواه العشر، وهما تتنازعان السيادة. (السياق: Steinsaltz Tanakh)

Ecclesiastes 8:9 קהלת ח:ט

את-כליזה ראיתי ונתון את-לבי לכלימעשה אשר נעשה תחת השמש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו:

All this have I seen, even applied my heart thereto, whatever the work that is done under the sun; what time one man had power over another to his hurt

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

קהלת ח, ט.

الفقرة 5

9 ולאם מלאם יאמץ

أخبر ه' رقة (רבקה) بأن أمتين في بطنها، وأن «أمة ستكون أقوى من الأمة الأخرى». وتطبق المقالة (מאמר) ذلك على الصراع الداخلي بين النفس الإلهية (נפש האלקית, nefesh elokis) والنفس الحيوانية (נפש הבהמית, nefesh habahamis).

Genesis 25:23 בראשית כ"ה:כ"ג

ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעריך ופרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר:

And the L-RD said unto her: Two nations are in thy womb, And two peoples shall be separated from thy bowels; And the one people shall be stronger than the other people; And the elder shall serve the younger

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

בראשית כה, כג.

الفقرة 6

10 הנה כתיב ארוממך

تفيد الحاشية أن مقطعًا من هنا مقتبس في أور هاتوراه في يسرو وفايتحانان، كما تحيل أيضًا إلى أور هاتوراه في ترومه.

ملاحظة كهوت

קטע מכאן מובא באוה"ת יתרו ע' תשנא. פי' ואתחנן ע' עא. יהל אור ע' תעה. סה"מ תרל"ג כרך א ע' עא. וראה סידור עם דא"ח מו, סע"ב ואילך. ובארוכה בפירוש המלות לכ"פ אדה"א קח, ג ואילך. אוה"ת פי' תרומה ע' א'שפא. בלקו"ת ראה כט, ד. שמע"צ פט, ד. מציין לכאן. לקמן קיד, א מפרש באופן אחר ע"ש שמציין לכאן.

עולם إنما يوجد بفضل مُلكِ ה' وحده.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מלכותך מלכות כל-עלמים וממשלתך בכל-דור ודור:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كيهوت

תהלים קמה, יג.

16 שו"ה ולא ממהות — מלכותו כו'

תזכר الحاشية هذا المخطوط بخط المؤلف، الذي لم يبق من المقالة (מאמר) إلا جزء منها، إلى جانب Buch 1223, بوصفهما المخطوطين اللذين أُضيفت فيهما هنا حاشية مؤرخة سنة 5595 (1834-35).

ملاحظة كيهوت

בבזך 1135 גוכתי"ק הצ"צ (רק חלק מהמאמר והשאר חסר) ובבזך 1223 ניתוסף הגה"ה משנת תקצ"ה: "הנה מה שנק' אלקי שהוא מלשון אילי הארץ וגם לשון אלקים כפשוטו, הענין הוא כי הנה פי' כח ואור וחיות הנ' תמיד בס' הקבלה, ולכאורה הוכפל לשון ללא צורך, אמנם באמת אינו כן, והענין כי הנה ענין הכח הוא ענין גילוי ההעלם הוא כמשל הכח שביד האדם לזרוק את האבן שהאבן הוא דומם וטבעו ליפול למטה וע"י כח הזורק גישה באויר היפוך טבעו האבן, והנה הכח הזה שיש ביד האדם לזרוק האבן, והנה הכח הזה כשלא זרקו עדיין הרי ה' הכח הזה בהעלם רק אחר שיצא אל הגילוי לזרוק האבן ממש אז נראה לעין כל שהכח מתגלה שהרי נושאו את האבן ביד זריקתו באויר נגד טבעו האבן ישאר, וגילוי זה של הכח שביד מן העלם אל הגילוי ברצון האדם תליא ואם יומשך בהעלם וגם איך וכמה יהי' הגילוי הכח, ועד"ז נק' בשמים ממעל כו', ע"כ שבח מעשי ידך שנמשל האור והחיות האלקים הנמשך ממנו ית' בכללות העולם בש' מעשי ידך, שהוא כמשל גילוי הכח שביד האדם כו', ומזה נבראו העולמות מאין המוחלט ליש היפך הטבע, וגם עוד זאת כמו שע"י אצבעות היד מתחזק הכח לרוב מיני כחות לכתוב או לצייר או לזרוק כו', כן הן ריבוי מיני כחות לאין קץ נמשכים מבחי' ממכ"ע לבחי' לפושע"ד ולכן נק' שם אלקים לשון רבים כמ"ש אלקים קדושים ע"ש ריבוי התחלקות החיות, וכמו שיש גילוי כח מיד האדם לפעמים רק חיצוני הכח לזרוק ולהגביה דבר קטן שאין צריך לזה פנימי' כוחו כלל ולפעמים יש גילוי פנימי' כוחו כו', וגם לפעמים מתלבש השכל בכח המעשה כמו לכתוב ולצייר ולפעמים הוא רק גילוי כח זה לבד בלי התלכשות השכל בו וכמו בכח הזריקה כו' כך בכח המהות הצומח והדו"מ ע"כ יש כמה מיני המשכיות כחות אלקים וכללות העולם פנימיות וחיצוניות, והתלכשות השכל בכח זה כמו בכח המהות הנפש השכלית משא"כ בכח המהות נפש הצומח והדומם כו', וכן בהתחלקות עולמות עליונים ש"י עולמות לכל צדיק כו', וע"כ נמשל לכח דוקא כי כל בחי' ריבוי המשכיות אליו מובן עד"מ מהשמש כו' הכח שביד כו' ולא יובן כ"כ למשל המשכה האור מהשמש ואין שייך בו ריבוי התחלקות כ"כ, וזהו אלקים לשון כח, אך הוא ג"כ כפשוטו לשון אלקות שגילוי הכח שלמעלה אינו כמשל גילוי הכח שבאדם, שהאדם מתפעל ע"יז ומתיגע עד שמגיע ויחזיר לאיתנו, משא"כ למעלה כתיב כי אני הוי' לא שנית שאין בו שום שינוי והתפעלות ע"י המשכיות וגילוי כח הנ"ל מההעלם אל הגילוי והיינו לפי שגילוי זה הוא דוקא רק הארה בעלמא, כמשל האור הנמשך מהשמש כו' שהוא רק מבחי' מלכותך, מה שנק' מלך על עם והתנשאות זו היא חיותם וקיומם וזהו רק הארה ולא גילוי מהות ועצמות המלך וע"כ גילוי בחי' זו אין פועל שום שינוי כו', או שלא תמשך ולא כמשל האור מהשמש שנמשך ממילא כו', וזהו אלקי לשון אלקות כפשוטו לומר שכח זה הוא אלקות שלמעלה מהשגת האדם ולא כמשל הכח מהאדם כו'."

9

17 להודיע לבני האדם

דאוד (דוד): עלی العارفين بعظمة ה' أن يعلنوا «لبنی البشر أعماله الجبارة ومجد بهاء ملكوته». ويفسر الأثر ربي (אדמו"ר הזקן) «الأعمال الجبارة» (גבורות, gevuros; وتأتي أيضًا بمعنى «الكوابح») على أنها الانكماشات (צמצום, tzimtzum) التي يتكشف من خلالها مجد الملوكوت.

Psalms 145:12 תהילים קמ"ה:י"ב

להודיע לבני האדם גבורתי ובודדך דוד מלכותו:

To make known to the sons of men His mighty acts, And the glory of the majesty of His kingdom

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ملاحظة كيهوت

תהלים קמה, יב.

18 ואהבת את ה' אלקיך

قال موسى (משה) لإسرائيل في فقرة «اسمع» (שמע, Shema): «أحب اسم ه' (הוי' / שם הוי', Havayah) بكل قلبك». وتحدد المقالة (מאמר, maamar) أن موضوع هذا الحب هو النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof) نفسه، المتجاوز لإشراق الملوكوت.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה

ואהבת את ה' אלקיך בכל-לבבך ובכל-נפשך ובכל-מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 בכל לבבך בשני יצריך

تقرأ الميشناه (משנה, Mishnah) عبارة «بكل قلبك» بمعنى «بكلتا نزعيتك، الحسنة والسيئة». والمقصود هنا أن محبة ه' تُخضع النزعة الشريفة أيضًا.

Mishnah Berakhot 9:5 משנה ברכות ט':ה

חייב אדם לברך על הרעה בשם שהוא מברך על הטובה, שנאמר (דברים ו) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. בכל לבבך, בשני יצריך, יצריך טוב ויצריך רע. ובכל נפשך, אפלו הוא נוטל את נפשך. ובכל מאדך, בכל ממונך. דבר אחר בכל מאדך, בכל מדה ומדה שהוא מוידד לה הוי' מודה לו במאד מאד. לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח, שהוא מקוון כנגד בית קדשי הקדשים. לא יפנס להר הפית במקלו, ובמנעלו, ...

One must bless [G-d] for the evil in the same way as one blesses for the good, as it says, "And you shall love the L-rd your G-d with all your heart, with all your soul and with all your might" (Deuteronomy 6:5). "With all your heart," with your two impulses, the evil impulse as well as the good impulse. "With all your soul" even though he takes your soul [life] away from you. "With all your might" with all your money. Another explanation, "With all your might" whatever ... treatment

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

20 מי לי בשמים

يعلن آساف أنه ليس له أحد في السماء، ولا يشتهي على الأرض شيئاً سوى

flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou count?

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yetzirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

الفقرة 11

27 והיו הדברים האלה

قال موسى (مשה) لبني إسرائيل: «هذه الكلمات التي أمرك بها اليوم تكون على قلبك». في المعنى الظاهر، موسى هو الذي يأمر؛ أما المقالة (مאמר) فتقرأ لفظ מצוד (metzavecha). «أمرك»، بمعنى الاتصال، وجذب النور اللانهائي (אור אין סוף, Or Ein Sof) نفسه إلى الأسفل، وتفهم «اليوم» على أنه هذا العالم، عالم الفعل (עשיה, Asiyah). (السياق: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 6:6 דברים ו' ו'

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום עלי לבבך:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ملاحظة كهوت

דברים ו, ו.

28 היום לעשותם

يُفسّر التلمود عبارة «اليوم للعمل بها» بمعنى: «اليوم للعمل بها، لا غداً للعمل بها؛ بل غداً لنيل أجرها». ويؤكد الألتزر ربي (אדמו"ר הזקן) أن النور الإلهي يتجلى من خلال العمل في هذا العالم.

Eruvin 22a:5-6 עירובין כ"ב א:ה-ו'

והיינו דאמר רבי יהושע בן לוי: מאי דקתיב "אשר אנכי מצוך היום לעשותם", "היום לעשותם" — ולא למחר לעשותם, "היום לעשותם" — למחר לקבל שכרם. אמר רבי חני, ואיתימא רבי שמואל בר נחמני: מאי דקתיב "אך אפים"? "אך אף" מבטי לקה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ملاحظة كهوت

עירובין כב, א.

29 היום לעשותם

الآية: «التي أمرك بها اليوم لتعمل بها»، التي يقوم عليها تعليم التلمود في Eirubin.

Deuteronomy 7:11 דברים ז' י"א

ושמרת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם:

Thou shalt therefore keep the commandment, and the statutes, and the ordinances, which I command thee this day, to do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

الفقرة 12

30 ועיי התאחותו בדבר גשמי נתהווה גילוי אור

يعلق أورشاليم بأنه في هذا العالم تحديداً يتحد مستوى «الفريد» (כתר) مع «الملك» (מלכות). لا على طريقة سلسلة العوالم الهابطة، ولذلك يُشبّه ذلك بلهف يتعلّق بفتيل، حيث يتعلّق نور عظيم بظلمة الفتيل. ويخلص إلى أن «المصباح» هو نور زائد في الملكوت: «الفريد، حياة العوالم، الملك».

ملاحظة كهوت

ה'. وهذا يصف حال من لا يريد شيئاً إلا هو.

Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מיילי בשמים ועמד לאיפפתי בארץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ملاحظة كهوت

תהלים עג, כה.

21 ארוממד ממטה למעלה

יشرح אור האוראח את הרע מן الأسفل هو صعود الإشعاع (זי)، مجازاً، إلى مصدره، إذ يندرج في جوهر ه'.

ملاحظة كهوت

אוה"ת בראשית שכ, ב "והיינו שהיה" היו עד"מ עולה למקורו כמו שהוא כלול בעצמותו". ראה ספר המאמרים ת"ש ע' 100.

22 (וע' בזהר וארא דכ"ח סע"ב)

يقتبس أورشاليم هناك مقطع الزوهار المشار إليه هنا: «لرفعني إلى النور العلوي... حتى يشرق النور السفلي باستمرار في النور العلوي»، ويشرحه.

ملاحظة كهوت

"ולאעלאה לי' לנהורא עילאה כו' ויתנהיר תדיר נהורא תתאה בנהורא עילאה" כן מעתיק באוה"ת שכא, ב לשון הזהר, וע"ש הביאור.

23 פעם אומרים

تحيل الحاشية إلى ذلك الموضع بشأن ترتيب «الواحد الفريد، حياة العوالم، الملك».

ملاحظة كهوت

ראה ד"ה בכ"ה בכסלו תר"ס ע' עב. ספר המאמרים תש"ג ד"ה יר"ט של ר"ה ע' 6.

24 ופעם אומרים מלך יחיד חי העולמים

تحيل الحاشية إلى ذلك الموضع بشأن ترتيب «الملك، الواحد الفريد، حياة العوالم».

ملاحظة كهوت

ראה סה"מ תקס"ט ע' קפה. דרך מוצותיך ד"ה ואולם חי אני פ"ג קעה, ב. ובמ"מ לשם בתחלת המאמר. חלק מהמאמר נעתק בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר מהרש"ב. באוה"ת ויקהל ע' ב'קנג — מציין לכאן.

25 המשכת הרוממות מלמעלה"ט

الإحالة المرجعية من كهوت لهذه الكلمات (حاشيتها أدناه).

ملاحظة كهوت

ראה ביהל אור ע' תקלח.

الفقرة 10

26 נעוץ תחלתו בסופן

يقول سفر يتسير (ספר יצירה) إن الصفات المنبثقة (ספירות, Sefiros) العشر «نهایتها مغروسة في بدايتها، وبدايتها في نهايتها، كاللهب المرتبط بجمرة». ويستعين الألتزر ربي (אדמו"ר הזקן) بهذا ليفسر لماذا يتجلى المستوى الأعلى تحديداً في العالم الأدنى.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א':ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the

35 כחשיכ' כאורה

«الظلمة كالنور» أمام ה'. وهي تعبر هنا عن تساوي الأعلى والأسفل أمامه.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גם־חֹשֶׁךְ לֹא־יִחְשֹׁךְ מִמֶּךָ וְלִיְלָה כִּי־וַיֹּאמֶר כְּחֹשֶׁךְ כְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36 כדמותנו

«لنصنع الإنسان على صورتنا، كشبهنا». تأخذ المقالة «الشبه» على أنه الترتيب المتدرج للعالم، و«الصورة» على أنها حقيقة وحدة ה'.

Genesis 1:26 בראשית א':כ"ו

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ:

And G-d said: 'Let us make man in our image, after our likeness; and let them have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all the earth, and over every creeping thing that creepeth upon the earth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 דמות כבוד ה'

تنتهي رؤيا حزقيال (يهوذا) للعرش بقول: «وكان هذا منظر شبه مجد הוי' / שם הוי'», ثم يسقط على وجهه. وتستعمل المقالة هذه العبارة للدلالة على التراتب المنظم الذي لا يوجد إلا من منظور المخلوقات.

Ezekiel 1:28 יחזקאל א':כ"ח

כְּמֵרָאָה הַקִּשְׁתַּת אֲשֶׁר יְהִיָּה בָּעֵנָו בְּיוֹם הַנִּשְׁמַם כִּן מֵרָאָה הַנִּגְהַ סָּבִיב הוּא מֵרָאָה דְּמוּת כְּבוֹדֵיהּ וְאִרְאָהּ וְאֶפְלַע עַל־פָּנָיו וְאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר:

As the appearance of the bow that is in the cloud in the day of rain, so was the appearance of the brightness round about. This was the appearance of the likeness of the glory of the L-RD. And when I saw it, I fell upon my face, and I heard a voice of one that spoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 בצלם אלקים

خُلِقَ الإنسان «على صورة ה'». وهنا تشير «الصورة» إلى حقيقة وحدة ה', المتساوية في العوالم العليا والسفلى.

Genesis 1:27 בראשית א':כ"ז

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

And G-d created man in His own image, in the image of G-d created He him; male and female created He them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 אמת ה' לעולם

يدعو كاتب المزمور الأمم إلى تسبيح ה', «لأن إحسانه قد غلب علينا، وحق הוי' / שם הוי' يدوم إلى الأبد (לעולם, le'olam)». من الواضح أن le'olam تعني «إلى الأبد»؛ لكن المقالة تفهما بمعنى «إلى العالم».

Psalms 117:2 תהילים קי"ז:ב

כִּי־גָבֵר עֲלֵינוּ חֶסְדּוֹ וְאֶמֶת־הי' לְעוֹלָם הַלְלוּ־הָ:

For His mercy is great toward us; And the truth of the L-RD endureth for ever. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בארה"ת בראשית שכא, ב מציון ע"ז: "ור"ל שבעה"ז דוקא מחברים בחי יחיד שהוא הכתר עם בחי מלך שהוא המלך, וזהו שלא כדרך השתלשלות ע"כ נמשל אל אחיות האור בפתיחה שבבחי החשך שהוא הפתיחה נאחו ונתגלה אור גדול, וכך הו"ע המשכת בחי יחיד בבחי מלך. נמצא המכוון מזה דבחי נר זהו"ע מה שנמשך תוס' וריבוי אור במלך היינו בחי יחיד חי העולמים מלך" עכ"ל שם.

31 רוח אייתי רוח

يَعْلَمُ The זהר أن روحًا من الأسفل تأتي بروح من الأعلى وتجذبها إلى الأسفل. وهنا يشرح لماذا لا بد أن يُستجلب النور الإلهي إلى الأسفل بعمل الإنسان نفسه.

Zohar II, 162b זח"ב קסב, ב

מلاحظة كهوت

זח"ב קסב, ב.

32 אם ישים אליו לבו

يقول إلهو (أليهورا) لأيووب (أيوب) إن ه' لا حاجة له إلى أن يظلم أحدًا: فلو وجّه قلبه إلى إنسان، لجمع روحه ونفسه إليه فحسب، ولمات ذلك الإنسان. وتقرأ المقالة (مأمور) الكلمات على نحو آخر: فالإنسان الذي يوجّه قلبه نحو ه' يجمع روحه ونفسه إليه، فيكون ذلك روحًا من الأسفل تستجلب روحًا من الأعلى. (السياق: Steinsaltz Tanakh)

Job 34:14 איוב ל"ד:י"ד

אם־יִשִּׁים אֱלֹהִי לְבוֹ רִחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֶלְיוֹ יֵאָסֶף:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

איוב לד, יד.

الفقرة 13

33 להדליק ולהמשיך האור

يلاحظ أورد التوراة أن صيغة البركة تقول «لايقاد»، لا عبارة التوراة «حين ترفع» (בהעלתך, beha'alos'cha): فسراج المسكن المقدس، مثل مصباح السبت (שבת, Shabbos). هو «أرفعك» من الأسفل إلى الأعلى، أما مصباح حانوكا (חנוכה, Chanukah) فهو «أرفعك» من الأعلى إلى الأسفل؛ ولذلك تقول البركة «لايقاد».

ملاحظة كهوت

ראה בארה"ת שם שכב, א הדיוק בלשון הברכה שמברכין להדליק ולא כמ"ש בהעלותך "כי נר דהיכל דוגמת נר שבת ארוממך מלמטלמ"ע ונר חנוכה דוגמת ארוממך מלמעלמ"ט, ע"כ נאמר להדליק", ע"ש.

34 קרוב ה' לכל קוראיו

داود (دוד)، في المزمور 145: «اسم ה' (הוי' / שם הוי', Havayah) قريب من جميع الذين يدعونه، من جميع الذين يدعونه بالحق»: فهو قريب ممن يتوجه إليه بإخلاص. وتفهم المقالة (مأمور, maamar) النداء «بالحق» على أنه جذب «حقيقة הוי' / שם הוי'» إلى العالم. (السياق: ترجمة شتاينسالتس للتناخ)

Psalms 145:18 תהילים קמ"ה:י"ח

קִרְבֵּן ה' לְכָל־קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּ בְּאֵמֶת:

The L-RD is nigh unto all them that call upon Him, To all that call upon Him in truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

תהלים קמה, יח.

الفقرة 14

40 כי גבר עלינו חסדו

«לأن إحسانه قد غلب علينا، وحقَّ اسم ה' (הוי' / שם הוי', Havayah) باقي إلى الأبد». تقرأ المقالة (מאמר, maamar) الشطر الأول بوصفه السبيل إلى تحقق الشطر الثاني: فدفقة من الإحسان تجذب صدق اسم ה' إلى العالم.

Psalms 117:2 תהילים קי"ז:ב

כִּי־גִבֹר עָלֵינוּ חֲסִדּוֹ וְאֱמִתּוֹ־הִ' לְעוֹלָם הַלְלוּ־קָה:

For His mercy is great toward us; And the truth of the L-RD endureth for ever. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ملاحظة كهوت

תהלים קיז, ב.

41 לפני מלך מלך

تسرد التوراة (תורה) «الملوك الذين ملكوا في أرض أدوم قبل أن يملك أي ملك على بني إسرائيل». وفي علم القبالة (קבלה, Kabbalah)، هؤلاء الملوك الذين ملكوا تم ماتوا هم عالم الفوضى (תהו, Tohu)؛ ويستخدم الأتر ربي (אדמו"ר הזקן) هذه العبارة للدلالة على الأصل السامي للنفس الحيوانية (נפש בהמהית, nefesh habahamis)، السابق للعالم المرتبة.

Genesis 36:31 בראשית ל"ו:יא

וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 וכמ"ש במ"א מענין המאכל שעליו יחי האדם

تسأل تلك الفقرة لماذا يحتاج الإنسان إلى الخبز مع أن الخبز لا يحتاج إليه، وتجب انطلاقة من جذري عالم الفوضى وعالم الإصلاح: فعبارة «يحيى الإنسان» تشير إلى النفس الإلهية، التي يزداد نورها من الشارة الإلهية في طعامها. وتصف الفقرة في 9d عالم الإصلاح بأنه عالم ذو أوعية كثيرة ونور قليل، حيث يمكن للصفات أن تمتزج لأنها لا تأتي بشدة كبيرة.

ملاحظة كهوت

ראה לעיל ט, ד. לקמן סה, ד. לקו"ת צו יג, ב ועוד.

43 יחיה האדם

يذكر موسى إسرائيل بالمرء: «ليس بالخبز وحده يحيى الإنسان، بل بكل ما يخرج من فم ה' يحيى الإنسان». وتشير المقالة إلى التفسير القائل إن الطعام يحفظ حياة الإنسان لأن أصله أرفع.

Deuteronomy 8:3 דברים ח':ג

וַיַּעַד וַיְרַעֲבֵךְ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדָעוּ אֲבֹתֶיךָ לִמְנוֹן הוֹדִיעָךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא פִּי־ה' יִחְיֶה הָאָדָם:

And He afflicted thee, and suffered thee to hunger, and fed thee with manna, which thou knewest not, neither did thy fathers know; that He might make thee know that man doth not live by bread only, but by every thing that proceedeth out of the mouth of the L-RD doth man live

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 להודיע לבני האדם גבורותיו

الآية المذكورة أعلاه، حيث تُقرأ «الأفعال الجبارة» (גבורות, gevuros)

على أنها الانكماشات التي ينكشف من خلالها الملكوت.

Psalms 145:12 תהילים קמ"ה:י"ב

לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וּבְכֹד הָדָר מַלְכוּתוֹ:

To make known to the sons of men His mighty acts, And the glory of the majesty of His kingdom

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 כי אתה נרי הוי'

آية افتتاح المقالة. وهنا تُعرّف عبارة «أنت سراجي» بأنها الإحسان الغالب، الذي يجلب النور من دون انكماشات.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אָתָּה יְיָרִי ה' וְה' יִגִּיה חֲשָׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

46 יחוד קובה"ו כמ"ש בתניא פמ"א בהג"ה

إحالة النص نفسه إلى الحاشية في الفصل 41 من تانيا (תניא)، التي تناقش اتحاد القدوس المبارك (קב"ה / קודשא בריך הוא, kudsha brich hu) مع الحضور الإلهي (שכינה, Shechinah).

41 Tanya, Likkutei Amarim תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים מ"א

47 שמן משחת קדש

يأمر ה' موسى (משה) أن يقول لإسرائيل: «هذا زيت مسحة مقدس لي لأجلكم» (שמן משחת קדש, shemen mishchas kodesh)، وهو الزيت المخصص لمسح المسكن (משכן, Mishkan) والكهنة. ويفسر الأتر ربي «مقدس» (קדש, kodesh) بأنه الحكمة (חכמה, Chochmah)، ولذلك يشير الزيت المقدس إلى التوراة.

Exodus 30:31 שמות ל':ל"א

וְאֵלֶּיךָ יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שָׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִּי לְדֹרֹתֶיכֶם:

And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: This shall be a holy anointing oil unto Me throughout your generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

الفقرة 15

48 בכל הדברים יש שמן ואפי' באבנים

في المقالة السابقة، الزيت هو تنقية النفس العقلية من الضياء (נוגה, nogah)، المتجذر في عالم الفوضى (תהו, Tohu)؛ وحين يُستجَر على أتر فتيل النفس الإلهية، يتحول إلى نور، أي الحب العظيم لعبارة «بكل قوتك». والفيتل هناك هو الوصية (מצוה)، وأدواتها المادية أيضًا آتية من תהו.

ملاحظة كهوت

לעיל לו, ד. בתקס"ח ע' תרמו מביא רא"י: "וכמ"ש ושמן מחלמיש צור כי בחי' שמן הוא בחי' פנימיות כל דבר נמצא והוא בכל הנמצאים כולן כי וכמ"ש בפרדס": וכמ"ש כולם בחכמה.

49 כולם בחכמה עשית

يتعجب صاحب المزمور من الخليفة، مخاطبًا اسم ה' (הוי' / שם הוי', Havayah): «ما أكثر أعمالك؛ صنعها كلها بحكمة». ويستنبط الأتر ربي (אדמו"ר הזקן) أن الحكمة (חכמה, Chochmah)، «الزيت»، كامنة في كل شيء مخلوق. (السياق: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 104:24 תהילים ק"ד:כ"ד

מִה־רִבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּל־ם בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ מִלֵּאָה הָאָרֶץ קִנְיָה:

Torah, there is no bread. He used to say: one whose wisdom
...
Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

54 מה להלן באימה

יִעֲלֶם הַתַּלְמוּד אֶן הַתּוֹרָה (תורה) יִנְיֵעִי אֲנִי תִדְרָס כִּמָּא אֲעֻטִּית בִּי סִינְאָה, «בְּחִשְׁיָה וְרֵבָה». וְתִפְשֶׁר הַמִּקְרָא דִּלְכָּא אֶנְטְלָאָה מִן הַחִשְׁיָה הָעֲלִיָּה הַכְּמוּסָה בִּי חִכְמָה הַתּוֹרָה.

Berakhot 22a:4 ברכות כ"ב א:ד'

דְּתַנְיָא: «וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֵיךָ וְלִבְנֵי בְנֵיךָ, וְכָתִיב בְּתַרְיָה «יּוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֶב», מָה לְהֵלֹךְ בְּאִימָה וּבִירְאָה וּבְרִתָּת וּבְזִיעַ, אִם כָּאֵן בְּאִימָה וּבִירְאָה וּבְרִתָּת וּבְזִיעַ.

for there is a teaching: "Thou shalt make them known unto thy children and thy children's children" (Deut. iv. 9) and it continues, "The day that thou stoodest before the L-rd thy G-d in Horeb" (Deut. iv. 10) — as [the Israelites stood at Horeb] with dread and fear and trembling and shaking, so here [when teaching Torah] must it be with dread and fear and trembling and shaking

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

ברכות כב, א. ראה לעיל כא, ב ובמ"מ לשם.

18 הפקדה

55 ודברי אשר שמתי בפיו

עַד ה' מִעַ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַזֵּין יִרְגְּעוּן אֵלֵיהֶם: «רוּחִי הַלְּתִי עֲלֶיךָ, וְכֻלְמַתִּי הַלְּתִי עֲלֶיךָ בְּפִי, לֵן תִּזְוֹל עֵן פִּמְךָ, וְלֵן אֶפְוָה אֲבָנָהֶם». וְתוֹפֵל הַמִּקְרָא (מִאֲמֹר) דִּלְכָּא לְדָלָלָה עַל כְּלָמָה ה' הַלְּתִי נִיטֵק בָּהּ מִיּוֹם הַתּוֹרָה (תורה).

Isaiah 59:21 ישעיהו נ"ט:כ"א

וְאֵנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּכֶם אֲמֹר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְדִבְרֵי אֲשֶׁר־שָׁמַעְתִּי בְּפִי לֹא־יִמְשָׁלוּ מִפִּי וְיִרְעָה וְיִמְשִׁי יִרְעָה וְיִרְעָה אֲמֹר ה' מִעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

And as for Me, this is My covenant with them, saith the L-RD; My spirit that is upon thee, and My words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the L-RD, from henceforth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מلاحظة كهوت

ישע'י נט, כא.

56 ודברת בהם

קָל מוֹסֵי (מֹשֶׁה) בִּי נֶסֶ שְׁמַע (Shema): «וְתִדְבַּרְתָּ בָּהֶם, אִי בְּכֻלְמַת הַתּוֹרָה, בִּי הַבֵּית וּפִי הַטְּרִיק. וְתִקְרָא הַמִּקְרָא כְּלָמָה «בָּהֶם» (בם), bam, וְחֻרְפָּא: «בִּיהֶם» עַל אֲנָהּ אִסְמַדָּא הַחִכְמָה (חִכְמָה, Chochmah) וְהַחִשְׁיָה הָעֲלִיָּה אֶלִּי תֵּלֵךְ הַכְּלָמַת.

Deuteronomy 6:7 דברים ו:ז

וְשִׁנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִקְחְךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ:

and thou shalt teach them diligently unto thy children, and shalt talk of them when thou sittest in thy house, and when

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 הפקדה

50 להיות נגדו תמיד

דָּאוד (דוד): «גַּעַלְתָּ אִשְׁמִי ה' (הוי' / שם הוי', Havayah) אִמָּמִי עַל הַדּוֹמָם; לֵאנֶה עֵן יִמְיִנִי פִּלָּא אֲתַזְעַע». וְתִסְתַּחֲזֵר הַמִּקְרָא (מִאֲמֹר, maamar) הַזֶּה הָאֵתָה לּוֹשֵׁף תַּגְלִי ה' הַלְּזִי יִטְלֵל תָּאֲבָא אִמָּם הָאִנְשָׁן בְּאִסְתִּמָּר.

Psalms 16:8 תהילים ט"ז:ח'

שְׁוִיתִי ה' לְנֶגְדִי תָמִיד כִּי מִיָּמִינִי בִּלְאֻמוֹת:

I have set the L-RD always before me; Surely He is at my right hand, I shall not be moved

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51 שהיא בחי' יראה עלאה

יִזְכֹּר אֹר הַתּוֹרָה אֲנִי הַזֶּה הַמִּקְרָא וְשִׁרְחָהּ יִפְסְרָן הַחִשְׁיָה הָעֲלִיָּה בְּאֲנָהּ הַחִכְמָה, פּוֹק הַמַּחְבֵּה הָעֲלִיָּה, כִּמָּא תִפְעַל גַּבְלִיָּה הַמִּקְרָאִת, וְכִמָּא יִזְכֹּר Meorei Or (\$26, letter yud). כִּמָּא יִנְאָשִׁי 18 Iggeres HaKodesh, חֵיט תָּאֲתִי מַחְבֵּה הַלָּזָה בַּעַד הַחִשְׁיָה הָעֲלִיָּה.

מلاحظة كهوت

”בד"ה כי אתה נרי [כאן] ובהביאור פי' כי יראה עילאה היא חכמה והיא למעלה מאהבה רבה וכן פי' ברוב הדרושים וכו' במאור"א אות י' סכ"ו". אות"ה נ"ך כרך א' ע' תרכד, ומציין שם לאגה"ק סי' יח ששם מבאר שבח"י אהבה בתענוגים באה אחר יראה עילאה כי דרכו של איש לחזור צריך לפרש אשר יראה עילאה זהו בינה ואהבה בתענוגים זהו אבא, ע"ש ובאה"ת שה"ש כרך ב' ע' תרטו. וראה בלקו"ת שה"ש טו, ג וז"ל שם "ועיין בפ' מקץ בביאור על פסוק כי אתה נרי שאהבה רבה היא בחינת ה' עילאה ויראה עילאה היא בחי' יוד כו'".

52 אם אין חכמה אין יראה

הִיחָלָה הַמִּרְגֵּעִי מִן כִּהּוֹת לְהַזֵּה הַכְּלָמַת (חֹשִׁיתָהּ אֲדָנָה).

מلاحظة كهوت

אבות פ"ג מ"ז:ז.

53 אם אין חכמה אין יראה

«إِذَا لَمْ تَوْجِدْ حِكْمَةً، فَلَا تَوْجِدْ خَشْيَةً». وَيُفְسְרُهَا الْأَكْثَرُ رَبِّي (אדמו"ר הזקן) עַל אֲנָהּ הַחִשְׁיָה הָעֲלִיָּה הַמִּנְבִּיטָה מִן הַחִכְמָה (חִכְמָה, Chochmah), וְהִי חֻרְף הַיָּא (י"ו, yud) בִּי אִשְׁמִי ה'.

Pirkei Avot 3:17 משנה אבות ג:י"ז

רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר, אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ. אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין חִקְמָה, אֵין יִרְאָה. אִם אֵין יִרְאָה, אֵין חִקְמָה. אִם אֵין בִּינָה, אֵין דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת, אֵין בִּינָה. אִם אֵין קָמָה, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין קָמָה. הוּא הֵנָּה אָמַר, כֹּל שֶׁחִקְמָתוֹ מִרְבָּה מִמַּעֲשָׁיו, לְמָה הוּא דוֹמָה, לְאִילָן שֶׁעָנְפוּ מִרְבִּין וְשִׁרְשָׁיו מַעֲשָׂיו, וְהָרֹת בָּהֶם וְעוֹקְרָתוֹ וְהוֹפְכָתוֹ עַל פָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעָרְעָר בְּעָרְכָהּ וְלֹא יִרְאָה כִּי יָבֹא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ ...

Rabbi Elazar ben Azariah said: Where there is no Torah, there is no right conduct; where there is no right conduct, there is no Torah. Where there is no wisdom, there is no fear of G-d; where there is no fear of G-d, there is no wisdom. Where there is no understanding, there is no knowledge; where there is no knowledge, there is no understanding. Where there is no bread, there is no Torah; where there is no

61 ואהבת בגימט' ב"פ אור

תזכר החשייה אִןֹּ מִסְדֵּר זֶה הַחֲסָב הַאֲבִיחִי קִדְּ זִכֵּר הֵנָּה, וַיִּשְׁרַח זֶלֶק הַמִּקְטַע, הַוָּאֵר דִּי מִקְאֵל (מִאָמֵר, maamar) אֲסִיבִי זִמֵּן זֶה הַחֲסָב הַאֲבִיחִי מִן הַתּוֹרָה (פִּרְשָׁה, parshah), עִבָּרָה «הַפִּרִיד, חֵי הָעוֹלָם, הַמֶּלֶךְ»: פִּי «הַפִּרִיד» פּוֹק «הַוָּאֵד», וְחַיָּה הָעוֹלָם כֻּלָּהּ נִאֲשֵׁת מִן כּוֹנֵן מֶלֶךְ עֲלֶיהָ.

מִלַּחֲצֵה כִּיְהוֹת

נִסְמָךְ לַעֲיֵל לִבִּי, ג.

62 אהבה בתענוגים

«מֵאֲחֶמֶק וּמֵאֲחֶמֶק, יָא חֵבָא בִּי הַמִּלֵּדָת. בִּי תַעֲלִיִּם הַחֲסִידָה (חֲסִידוֹת, Chassidus), יִדֵּל זֶה עַל הַחֵב הַדִּי יָאֵתִי הֵבָה מִן הָאֲעִלִּי.

Song of Songs 7:7 שִׁיר הַשִּׁירִים ז':ז

מִהֲיָפִית וּמִהֲנִעֲמִית אֶהְבֶּה בְּתַעֲנוּגִים:

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 הפקדה

63 כי אתה נרי הוי'

הַאֲיָה הַאֲפִתְחָחִית, הַתִּי יִפְסֵר שְׁטַרְהָ הָאֵל עַל בָּאֵן חֲרוּף אִסֵּם ה' (הוֹי') / שֵׁם הוֹי', (Havayah) הָאֲרִבָּעָה, הַתִּי תִכּוֹן מִבְּחָן הַנִּפְסָ.

II Samuel 22:29 שְׁמוּאֵל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אֶתֶּה יִרִי ה' וְה' יִגִּיהַ חֲשָׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten
my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 נר הוי' נשמת אדם

«מִבְּחָן הוֹי' / שֵׁם הוֹי' הוּא נִפְסָ הָאִנְשָׁן», אִי הַמִּבְּחָן הַדִּי יִתְלַבֵּס בִּיֵּה הוֹי' / שֵׁם הוֹי'.

Proverbs 20:27 מִשְׁלֵי כ':כ"ז

נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֲפֵשׁ כָּל־חַדְרֵי־בָטָן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the
inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 הפקדה

65 והוי"ה יגיה חשכי

הַנִּפְסָ הַשֵּׁנִי מִן הַאֲיָה הַאֲפִתְחָחִית, וַיִּשְׁרַח הָאֵל עַל אֵן מִסְתֵּוּ אֲעִלִּי מִן אִסֵּם ה' (הוֹי') / שֵׁם הוֹי', (Havayah).

II Samuel 22:29 שְׁמוּאֵל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אֶתֶּה יִרִי ה' וְה' יִגִּיהַ חֲשָׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten
my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

thou walkest by the way, and when thou liest down, and
.when thou risest up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מִלַּחֲצֵה כִּיְהוֹת

דְּבָרִים ו', ז.

19 הפקדה

57 בעמדם תרפינה כנפיהם

בִּי רִוְיָא חֲזָקִיָּאל (יְחִזְקִיָּאל), כָּאן כּוֹס אֲנִיחָה הַמִּלֵּאכָה עֲלִיָּה וְהִי תִתְחַרֵּךְ, וְלֹכֵן «חֵינ וּקְפּוּא, אֲסִבּוּא אֲנִיחָתֵהֶם». וְתֹאחַד הַמִּקְאֵל (מִאָמֵר) זֶה הַסִּכּוֹן עַל אֵן שִׁמַּת הַעֲלָה.

Ezekiel 1:24 יְחִזְקִיָּאל א':כ"ד

וְאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל כְּנָפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל־שִׁירֵי בְּלָבָתָם קוֹל הַמַּלְאָכִים
כְּקוֹל מַחֲנֵה בְּעִמְדָם תִּרְפִּינָה כְּנָפֵיהֶם:

And when they went, I heard the noise of their wings like the
noise of great waters, like the voice of the Almighty, a noise
of tumult like the noise of a host; when they stood, they let
down their wings

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מִלַּחֲצֵה כִּיְהוֹת

יְחִזְקִיָּאל א', כד.

58 שו"ה עיני כבודו — והוא

תִּקְרָא הַמִּכְתּוּבָה «וְהִיא» (vehi, וְהִי) בְּסִיפָה הַמּוֹנֵת בְּדֹלָא מִן «וְהוּא» (vehu, וְהוּא), בְּחֵיט תִּשְׁיֵר עִבָּרָה «הִי מִרְתֵּבֶה הַתִּיבֵּל» שְׂרָחָה עַל הַחֲשִׁיָּה (yirah, אִסֵּם מּוֹנֵת).

מִלַּחֲצֵה כִּיְהוֹת

בְּכַתְּוִי הַנִּי: וְהִיא.

59 ולא למרות עיני כבודו

יּוֹבִיחַ אִשְׁעִיָּה (יִשְׁעִיָּהוּ) אֲוִלֵּךְ הַזֵּיִן «יִתְחַדֵּי כְּלָמֵהֶם וְאִפְעָלֵהֶם עֵינֵי מִגְדֵּה». וְתִסְתַּעַל הַמִּקְאֵל זֶה הָעִבָּרָה לַלִּדָּלָה עַל הַחֲשִׁיָּה הָאֲדִנִּי, אִי הַחּוּף מִן הַתִּמְרָד עַל ה'.

Isaiah 3:8 יִשְׁעִיָּהוּ ג':ח

כִּי כְשָׁלָה יְרוּשָׁלַם וַיְהוּדָה נָפַל כִּי־לִשְׁוֹנָם וּמַעֲלֵיהֶם אֱלֹהֵי לְמִרוֹת עֵינֵי
כְּבוֹדוֹ:

For Jerusalem is ruined, And Judah is fallen; Because their
tongue and their doings are against the L-RD, To provoke the
eyes of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 הפקדה

60 ואהבת

«וְתַחֲבֵּ אִסֵּם ה' (הוֹי') / שֵׁם הוֹי', (Havayah), מִעִבּוֹדֵךְ», מִן כְּלָמַת מוֹסִי (מִשְׁחָה) בִּי תִלְאוּהָ הַשִּׁמְעַן (שְׁמַע, Shema). כְּלָמָה «וְתַחֲבֵּ» (וְאֶהְבֵּת, ve'ahavta) (414) תִּסְאוּי כְּלָמָה «הַנּוֹר» (אוֹר, or) (207), וְהוּא מֵא יִטָּבִיק נוֹרֵי הַלֵּב.

Deuteronomy 6:5 דְּבָרִים ו':ה

וְאֶהְבֵּת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and
with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

الفقرة 23

71 הוי' רחום וחנון

في الصفات الثلاث عشرة، يسبق الاسم «رحيمًا وكريمًا». وتعرّف المقالة (مأمّر) ذلك الاسم بأنه اسم ה' (הוי' / שם הוי' Havayah) الذي فوق العوالم المرتبة.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

וַיַּעֲבֹר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

72 דלאו מכל אלין מדות

الإحالة المرجعية من كهوت لهذه الكلمات (حاشيتها أدناه).
ملاحظة كهوت

ת"ז בהקדמה פתח אליהו.

73 דלאו מכל אלין מדות איהו כלל

في صلاة إلباهو (أليهاو) الواردة في مقدمة تيكوني زوهار (تيكوني زهر)، يُقال إن الصفات تبيّن كيفية تدبير ה' للعالم، في حين أنه هو نفسه «ليس من أي من هذه الصفات إطلاقًا».

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תקוני זוהר י"ז ב:ה-ז

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולא משפט ידיע' דאיהו רחמי ולא מכל אלין מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ידך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלגלה רזין טמירין על ידך מה דלא אתיהיב רשו לגלגלה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי' הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

74 חנון ורחום הוי'

هنا تسبق الصفات الاسم. وتقرأ المقالة ذلك على أنه هוי' / שם הוי' الخاص بالعوالم المرتبة، المنبتق من رغبة ה' في الإحسان.

Psalms 145:8 תהילים קמ"ה:ח

חנון ורחום ה' אֶרֶץ אֲפִים וְגָד־לֶחֶסֶד:

The L-RD is gracious, and full of compassion; Slow to anger, and of great mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

75 שויה המשכה — אך פי' . . דהיינו

تقرأ العبارة في النسخة المخطوطة، من «الإيصال إلى الأسفل» إلى «أي»، هكذا فحسب: «لكن من مستوى الحنون والرحيم، أي».

ملاحظة كهوت

בהכת"י שם: אך מבחי' חנון ורחום דהיינו.

76 כי חפץ חסד הוא

خاتمة تسبيح ميخا (ميכה): «من مثل ה'؟ يا من يحمل الإنم ... لا يُبقي غضبه إلى الأبد، لأنه يرغب في الإحسان». وهنا تكون هذه الرغبة المصدر الذي يُستمد منه هוי' / שם הוי' الخاص بالعوالم المرتبة. (السياق: Steinsaltz Tanakh)

Micah 7:18 מיכה ז:י"ח

מי-אל קמוך נשא עון ועבר על-פשע לשארי' נחלתו לא-יהזיק לעד אפו כי-חפץ חסד הוא:

66 ה' ה' אל רחום וחנון

حين مرّ ه' أمام موسى (مשה) وأظهر صفات الرحمة الثلاث عشرة، أعلن: «هوي' / שם הוי', הוי' / שם הוי', ה', رحيم وحنون». وتلاحظ المقالة (مأمّر، maamar) في الاسم الوارد مرتين مستويين من هוי' / שם הוי'.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

וַיַּעֲבֹר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ملاحظة كهوت

שמות ל"ד, ו.

67 פעם כתיב . . שבסדר ההשתלשלות

تحيل الحاشية هناك إلى الموضع الذي يورد الصيغتين «هوي', رحيم وحنون» و«حنون ورحيم هو هوي'».

ملاحظة كهوت

ראה ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק ד.

68 חנון ורחום ה'

«رحيم وحنون هو هوي' / שם הוי'», حيث تسبق الصفات الاسم.

Psalms 111:4 תהילים קי"א:ד

זָכַר עֲשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חֲנוּן וְרַחוּם ה'

He hath made a memorial for His wonderful works; The L-RD is gracious and full of compassion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ملاحظة كهوت

תהלים קיא, ד. קמה, ח.

69 חנון ורחום הוי'

«رحيم وحنون هو هوي' / שם הוי', بطيء الغضب وعظيم الإحسان»، وهنا أيضًا تسبق الصفات الاسم.

Psalms 145:8 תהילים קמ"ה:ח

חנון ורחום ה' אֶרֶץ אֲפִים וְגָד־לֶחֶסֶד:

The L-RD is gracious, and full of compassion; Slow to anger, and of great mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 והוי' . . על בחי' הוי' ביותר עליונה

تذكر الحاشية أن ليكوني توراها هناك تنقل عن الإدرا أن الاسم الأول في الوجه المصغر، والثاني في أتيك.

ملاحظة كهوت

ראה לקו"ת פי' חקת נז, ג בשם האדרא דשם הראשון בז"א והב' בעתיק ע"ש.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81 נר הוי"ה נשמת אדם

«מבחר שמ ה' (הוי' / שם הוי', Havayah) הו נפס الإنسان». فی الأجيال المتأخرة، لا يضيء هذا المصباح بقوته الذاتية.

Proverbs 20:27 משלי כ':כז

נר ה' נשמת אדם חפש כל-חדרי-בטן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 ולמענו למענו יעשה

يقول ه': «من أجلي، من أجلي أفعل». تستخدم المقالة (مأמר) الألفاظ الدالة على نور يُعطى من الأعلى، لا يُكتسب باستحقاق من الأسفل.

Isaiah 48:11 ישעיהו מ"ח:יא

למעני למעני אעשה כי איד נחל וכבודי לאתתן:

For Mine own sake, for Mine own sake, will I do it; For how should it be profaned? And My glory will I not give to another

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

83 כי חפץ חסד הוא

إن ه' «يرغب في الإحسان»، وهذا هو سبب إشراق هוי' الأعلى حتى حيث لا توجد استشارة من الأسفل (אתערותא דלתתא, isarusa dilesata).

Micah 7:18 מיכה ז':יח

מי-אל כמות נשא עון ועבר עלי-פשע לשארת נחלתו לא-יחזיק לעד אפו כי-חפץ חסד הוא:

Who is a G-d like unto Thee, that pardoneth the iniquity, And passeth by the transgression of the remnant of His heritage? He retaineth not His anger for ever, Because He de-lighteth in mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 והוי"ה . . שלמעלה מההשתל' יג' חשכי

تحيل الحاشية هناك إلى المستوى الأعلى من هוי' الذي ينيب الظلمة.

ملاحظة كهوت

ע' יהל אור ע' 96.

الفقرة 27

85 שנכנסו יונים להיכל

رواية التلمود عن حانوكا: عندما دخل اليونانيون إلى حرم الهيكل (היכל, Heichal), دُئسوا جميع زيوتهم. ويرى الألتزر ربي (أدمو"ר הזקן) أن الحرم يمثل العقل، وأن اليونانيين يمثلون حكمة القشرة (קליפה, kelipah).

Shabbat 21b:10-11 שבת כ"א ב:י-י"א

מאי תנובה? דתנו רבנן: בב"ה בכסליו יומי דתנובה תמנא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. ששנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו יס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחת קבעום ונשאוים ימים טובים בהלל והודאה. תנו תתם: גץ היוצא מתחת ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Who is a G-d like unto Thee, that pardoneth the iniquity, And passeth by the transgression of the remnant of His heritage? He retaineth not His anger for ever, Because He de-lighteth in mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 ועמ"ש ע"פ ואתחנן אל ה'

תעין החאשית المقالة في تفسير «وتضرعت إلى هוי'»، التي يحيل إليها الألتزر ربي بشأن اسمي هוי'، على أنها مطبوعة في أور هاتوراه.

ملاحظة كهوت

אור"ת ואתחנן ע' פט.

78 וע"פ וירא ישראל

هذه هي المقالة في تفسير «ورأى إسرائيل اليد العظيمة»، التي يحيل إليها الألتزر ربي بشأن اسمي هוי'. ويقارن المقتطف من تلك الصفحة بين الفرح العابت، الذي يحجب نور ه' كالقشرة، والفرح الناشئ عن العمل في خدمة ه'.

ملاحظة كهوت

לקמן סא, ד.

الفقرة 25

79 עיקבא דמשיחא

تصف الميشناه (משנה) العصر بأنه عصر «في أعقاب مשיח (Moshiach)». ويسمى أدمور هازאקين (أدمو"ר הזקן) نفوس ذلك العصر «أعقابًا»، أي المستوى الذي يتطلب جهدًا عظيمًا للتغلب على الشر.

Mishnah Sotah 9:15 משנה סוטה ט"ט:ט"ו

... משמת רבן שמעון בן גמליאל, בא גובי ורבין צרות. משמת רבי אלעזר בן עזריה, פסק העשר מן התקנים. משמת רבי עקיבא, בטל כבוד התורה. משמת רבי חנינא בן דוסא, בטלו אנשי מעשה. משמת רבי יוסי קטנותא, פסקו חסידים. ולמה נקרא שמו קטנותא, שהיה קטנותו של חסידים. משמת רבן יוחנן בן זכאי, בטל זיו התקנה. משמת רבן גמליאל הזקן, בטל כבוד התורה ומתה טהרה ופרישות. משמת רבי ישמעאל בן פאבי, בטל זיו ...

When Rabbi Meir died, the composers of fables ceased. When Ben Azzai died, the diligent students [of Torah] ceased. When Ben Zoma died, the expounders ceased. When Rabbi Joshua died, goodness ceased from the world. When Rabban Shimon ben Gamaliel died, locusts come and troubles multiplied. When Rabbi Elazar ben Azaryah died, the sages ceased to be wealthy. When Rabbi Akiba died, the glory of the Torah ceased. When Rabbi Hanina ben Dosa died, men of wondrous deeds ceased. When Rabbi Yose Katnuta ... died, the pious men (hasidim) ceased and

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

الفقرة 26

80 והוי"ה יגיה חשכי

النصف الثاني من الآية الافتتاحية، الذي يُطَبَّق الآن على ظلمة الأجيال المتأخرة.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כי-אתה ירי ה' וה' יגיה חשכי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness

91 **בהעלות אהרן את הנרות**

ملاحظة كيهوت

87 והיונים הנ"ל הם בחי' חכמה דקליפה

ملاحظة كيهوت

88 שו"ה דקליפה — פילוסופיא שבזמן

ملاحظة كيهوت

בכת"י הנ"ל נוסף: כו' ובזמן.

93 שלמעלה מעלה מן ההשתלשלות

ملاحظة كيهوت

Shabbat 21b:10 שבת כ"א ב:י'

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ملاحظة كيهوت

35

הצדיקים שאמרו בגמ' תורתו אומנתו ונק' תורתו וכמ"ש ובתורתו יהגה שנק' התורה על שמו ממש, א"כ אינו בחי' מקבל כי התורה שהוא תורתו נותנת בו הכח והעוז לבא לבחי' הנ"ל, וזהו והנה כי אתה נרי הוי' אתה היינו אותיות התורה מא' ועד תי"ו וכו', והוא בחי' ובתורתו יהגה כו', והנה מ"ש רני ושמחי בת וכו' היינו שלע"ל תתעלה הבחי' בת ביתר שאת ע"ש, והטעם מובן עפ"י מ"ש כאן דבחי' יגיה חשכי נמשך ממקום עליון יותר מבחי' הוי' שלמעלה מהשתלשלות וכו', שהוא למעלה מבחי' כי אתה נרי הוי' כנ"ל באריכות, ולכן בחי' בת שהוא מקבל מבחי' זו תתעלה לע"ל לבחי' זו ממש שלמעלה מהשתלשלות. וזהו בית יעקב לכו ונלכה באור הוי', פי' באור המאיר בש' הוי' שאור זה הוא בחי' השם הוי' שלמעלה מהשתלשלות וכו', אך איך ומה מקבל מבחי' זו בשם ה' שלמעלה מהשתלשלות הנה הוא ע"י הצדקה שנק' בשם זריעה וזרע צדקות כמו שהצמיחה מכת הצומח שבארץ הוי' הוא מצמיח הרבה, והיינו מפני שיש בו בחי' א"ס ממאמר תדשא הארץ כו' להצמיח עד אין קץ כך הצדקה הוא בבחי' זריעה שיש בה בחי' כח א"ס בהעלם וכו', ופרט מעשה הצדקה שבלי צמצום כ"א בויתור רב לחוש על דל ואביון ביותר מיכולתו וכדפי' באגה"ק ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו שכח בחי' צדקה וחסד זה הוא דוקא הממשיך מבחי' חסד עילאה שלמעלה מהשתלשלות כו' ע"ש הטיב. וגם ע"י סור מרע בל"ת וכל ד"ס שחמורם יותר מד"ת וזהו ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה, דהנה בתושב"כ יש פסיק טעמא בין שם הוי' שלמעלה מעלה מהשתלשלות וכו', והיינו שאינו נמשך כ"א ע"י התשובה, וע"ז אמרו במקום שבע"ת עומדים צד"ג א"א לעמוד לפי שע"י התשובה מעומקא דליבא בחילא יתיר בבחי' כלות הגפש שממשיך י"ג מדה"ר שהן מבחי' שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, והנה מדברים סופרים בקיום מצות נר חנוכה הורו לנו שע"י קיום כל מצות עשה ול"ת דרבנן בסור מרע וע"ש בכל דקדוקי סופרים ואזהרותיהם נמשך להיות והוי' יגיה חשכי שהוא בחי' שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות מה שאינו נמשך ע"י תושב"כ כו', ולכן חמורים ד"ס מד"ת וכו' וכה"ג נת' במ"א ג"כ ע"פ מארז"ל ואיך לא אשא פנים לישראל שאני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת והן מדקדקים על עצמן עד כזית ועד כביצה, כי בחי' ישא ה' פניו ע"י הוא גילוי מבחי' שלמעלה מהשתלשלות וכמ"ש ג"כ בי"ג מדה"ר ויעבור הוי' על פניו וכו', וכן ביום כיפור כתיב לפני הוי' תטהרו לפני היינו בחי' פנימיות והרי גילוי בחי' זו נמשך דוקא ע"י שמדקדקים על עצמן עד כזית ועד כביצה שהוא מד"ס וזהו כי טובים דודיך מיין לריח שמניך טובים יותר מיינה של תורה".

حول هذه الطبعة

.the notes, our explanations, the English translation, This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) عبر سفاريا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yetzirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

الترجمة العربية والشروح: أُعدت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro). وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرّس مآماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas) likuteitorah.com/about/the-chassidishe- (Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309) لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: /parsha

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/13/

إهداء تكريماً لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق